

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Finanční podpora rodin s dětmi ve vybraných zemích

Financial Support of Families with Children in the Selected States

Student: Bc. Eva Pomykaczová

Vedoucí diplomové práce: Prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2015

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Eva Pomykaczová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: **Finanční podpora rodin s dětmi ve vybraných zemích**
Financial Support of Families with Children in the Selected States

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Analýza finanční podpory rodin v České republice
4. Analýza finanční podpory rodin v Polské republice
5. Zhodnocení diferencí finanční podpory rodin ve vybraných státech
6. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

SCHELLEKENS, Marnix, ed. *European Tax Handbook 2014*. Amsterdam: IBFD, 2014. 1026 s. ISBN 978-90-8722-241-3.

SWIECH, Katarzyna. *Pozycja rodziny w polskim prawie podatkowym*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2013. 452 s. ISBN 978-83-264-4137-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně na základě literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury, včetně příloh č. 1 a 5. Přílohy č. 2 až 4 jsou převzatými formuláři uvedených institucí. Přílohu č. 2 jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě 24. dubna 2015

Bc. Eva Pomykaczová

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	7
3	ANALÝZA FINANČNÍ PODPORY RODIN V ČESKÉ REPUBLICE	10
3.1.	Základní ekonomické ukazatele země a demografické statistiky	10
3.2.	Daňová opatření	11
3.2.1.	Osobní důchodová daň	12
3.3.	Sociální zabezpečení	13
3.3.1.	Sociální pojištění	13
3.3.2.	Státní sociální podpora	20
3.3.3.	Pomoc v hmotné nouzi	24
3.3.4.	Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením	25
3.3.5.	Aktivity k podpoře rodiny	25
3.4.	Dílčí shrnutí	26
4	ANALÝZA FINANČNÍ PODPORY RODIN V POLSKÉ REPUBLICE	27
4.1.	Základní ekonomické ukazatele země a demografické statistiky	27
4.2.	Daňová opatření	29
4.2.1.	Osobní důchodová daň	30
4.3.	Sociální zabezpečení	32
4.3.1.	Sociální pojištění	32
4.3.2.	Systém sociální pomoci	37
4.3.3.	Aktivity k podpoře rodiny	40
4.4.	Dílčí shrnutí	40
5	ZHODNOCENÍ DIFERENCÍ FINANČNÍ PODPORY RODIN VE VYBRANÝCH STÁTECH	41

5.1.	Komparace osobní důchodové daně	41
5.2.1	Praktické znázornění výpočtu čisté mzdy v ČR.....	41
5.2.2.	Praktické znázornění výpočtu čisté mzdy v Polsku	44
5.2.	Komparace sociální podpory rodin s dětmi	52
5.3.1	Sociální dávky v České republice na praktických příkladech.....	52
5.3.2	Sociální dávky v Polsku na praktických příkladech.....	55
5.3.	Zhodnocení rozdílů finanční podpory rodin obou států	60
5.4.	Dílčí shrnutí	64
6	ZÁVĚR	65
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
	SEZNAM ZKRATEK	71
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	
	Příloha č. 1 Daňové charakteristiky členských zemí Evropské unie	
	Příloha č. 2 Příloha k žádosti o peněžitou pomoc v mateřství	
	Příloha č. 3 PIT- 11 neboli potvrzení o výši příjmů a odvodech zaměstnance	
	Příloha č. 4 Žádost o rodičovskou dovolenou	
	Příloha č. 5 Délka mateřské a rodičovské dovolené	

1 ÚVOD

Rodina je jedním z nejdůležitějších prvků společnosti. Je chápána jako základní sociální a ekonomická jednotka státu. Z tohoto důvodu stát vynakládá různé prostředky pro její podporu a uchování. Rodina je rovněž důležitým prvkem pro přenos tradice, kultury, hodnot, jazyka a dalších významných kulturních zvyklostí dané společnosti. Stát by měl tedy podporovat vývoj této skupiny pro zachování své identity v průběhu jeho fungování. Způsob, jakým stát podporuje rodiny, se dotýká téměř každého občana.

Oblastí rodiny se zabývá rovněž Evropská unie, která svými rozhodnutími ovlivňuje postavení rodin v jednotlivých členských státech. Správu sociální politiky však ponechává na individuálních pravidlech jednotlivých států. Jedním z důvodů jsou právě kulturní zvyklosti a rozdílná životní úroveň zemí (včetně pracovních podmínek, vzdělání dětí), jako základních prvků pro vymezení sociální filozofie. Existuje rovněž nejednotnost v propojenosti daňového a sociálního systému - v některých zemích jsou propojeny, v dalších fungují tyto systémy odděleně.

Cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit daňový a sociální systém s ohledem na podporu rodin ve vybraných státech Evropské unie.

Diplomová práce bude zaměřena jak na přímou, tak i nepřímou podporu rodin s dětmi v České a v Polské republice. Problematika této oblasti v ČR je velice aktuální, jelikož je to země, ve které autorka žije. Polsko bylo vybráno, protože je sousedním státem ČR, ve kterém můžou být odlišné postoje k podpoře rodin. Vytyčený problém bude podrobně řešen na úrovni jednoho roku, tj. 2014.

V souladu s výše uvedeným cílem jsou stanoveny následující předpoklady. Prvním předpokladem je proporcionální výše odváděné daně k velikosti sazby daně. Druhým předpokladem je, že Česká republika jakožto více ateistický stát, má slabší sociální podporu rodin s dětmi než je tomu v Polské republice. Třetím předpokladem je, že daňový systém je konstruován v obou zemích podobně z důvodu členství obou států v Evropské unii.

Práce bude rozdělena do čtyř kapitol.

Teoretická část bude rozdělena do tří kapitol. První bude zaměřena na vymezení všeobecných základních pojmů z oblasti daňového systému a sociální politiky. Druhá část se bude zabývat detailním popisem daňového a sociálního systému v České republice se zaměřením na finanční podporu rodiny. Poslední teoretická část, bude věnována v první řadě daňovým úlevám a zvýhodněním, které lze v Polsku získat a dále sociálním prostředkům,

které poskytuje stát pro rodiče s jedním nebo více dětmi včetně mateřské dovolené, rodičovské dovolené a dalších dávek poskytovaných okresní správou sociálního zabezpečení.

Praktická část, a tudíž pátá kapitola diplomové práce, bude zaměřena na zhodnocení a porovnání výše uvedených způsobů podpory rodiny v obou vybraných státech. V práci bude vypočítána daňová úspora zaměstnanců vybraných států, kteří mají žádné, jedno nebo tři děti. Daňové zatížení poplatníka bude srovnáno pomocí efektivní sazby daně, přičemž předpokladem bude průměrná výše mzdy v daném státě. Diplomová práce má rovněž sociální rozměr, bude se zabývat posouzením sociálních politik vybraných států, počínaje těhotenstvím, mateřstvím, rodičovstvím a různých typů dávek v průběhu péče o děti. Sociální pohled bude znázorněn na konkrétních příkladech polské a české rodiny.

Při zpracování budou použity metody deskripce, komparace, analýzy a dedukce. Deskripce neboli metoda opisu bude aplikována především v teoretické části, kde budou popsány všechny náležitosti týkající se vybraného tématu práce. V praktické části budou srovnány výsledky na základě metod komparace, analýzy a dedukce.

Diplomová práce se nebude zabývat pracovními podmínkami zaměstnanců, podrobnému výčtu odvodů zaměstnavatelů za zaměstnance a specifikům pro nerezidenty vybraných států.

Práce bude vycházet z legislativy platné pro zdaňovací období 2014. Byla dána k vazbě dne 20. dubna 2015.

V práci bude pro přepočet cizí měny použit kurz České národní banky ke dni 30. 12. 2014 ve výši 6,434 CZK/PLN.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Tato kapitola je zaměřena na vyčlenění obecných pojmů v rámci podpory rodin ze strany státu, a to jak daňové tak sociální oblasti.

Rodina - Rodinu lze chápat ze sociologického hlediska jako skupinu osob, které jsou se sebou spjaty pokrevními vazbami. Z právního hlediska však není vymezená přesná definice pojmu rodina. Nový občanský zákoník stanoví definici manželství jako trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc¹. Zákon o sociální podpoře považuje za rodinu oprávněnou osobu a společně s ní posuzované osoby (nejsou-li tyto osoby, považuje za rodinu samou oprávněnou osobu)².

Dítě - Pod tímto pojmem se rozumí dítě vlastní nebo osvojené nebo převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Většinou se stanovuje věková hranice pro zletilost tj. dosažení věku 18 let nebo uzavření manželství před dosažením daného věku. Převzetí dítěte do náhradní péče rodičů může být na základě rozhodnutí příslušného orgánu např. dítě, kterého jeden rodič zemřel nebo není znám nebo bylo toto dítě svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu.

Dítě dlouhodobě zdravotně postižené - Zdravotním postižením se rozumí tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby. Toto postižení má podle poznatků lékařské vědy trvat déle než jeden rok³.

Vyživovaným dítětem se podle zákona o dani z příjmů rozumí dítě vlastní, osvojenec, dítě v péči, vnuk a dítě nebo vnuk druhého z manželů, pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pouze pokud se jedná o nezletilé dítě nebo zletilé dítě avšak ne starší 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod třetího stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání. Pokud se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz je rovněž možné si uplatnit zvýhodnění⁴.

¹ Podle § 655 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

² Podle § 7 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

³ Podle § 3 odst. 1g zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Podle § 35c odst. 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Daň - Ekonomicky je daň formou redistribuce národního důchodu. Je to povinná zákonem určená platba do veřejného rozpočtu, která se vyznačuje neúčelovostí a neekvivalentností (jednostranná povinnost bez nároku plátce na plnění ze strany státu). Daně jsou odváděny pravidelně v určitých intervalech podle druhu daně. Zdrojem daní jsou mzdy, důchody poplatníků, zisk a renta, výnos z kapitálu apod.

Efektivní sazba daně - je pro ni charakteristická průměrná daňová sazba, která je u osobní důchodové daně definována jako procentní podíl daňové povinnosti k hrubému příjmu, viz rovnice (2.1).

$$ETR = \frac{T+SI}{Y} \cdot 100 [\%] \quad (2.1)$$

T daňová povinnost

SI platby sociálního pojištění

Y hrubý příjem

Daňová kvóta - ukazatel, který je stanoven jako poměr celkových příjmů veřejných rozpočtů plynoucích z daní k hrubému domácímu produktu (HDP) v běžných cenách, viz rovnice (2.2). Daňová kvóta je v současnosti nejvíce používaným ukazatelem při mezinárodních srovnáních zatížení obyvatelstva⁵.

$$\text{Daňová kvóta} = \frac{\text{Celkové daňové příjmy}}{\text{HDP}} \cdot 100 [\%] \quad (2.2)$$

Sociální pojistné - neúvěrový příjem veřejných rozpočtů. Rovněž snižuje disponibilní důchody občanů. Stát z něj pak financuje dávky v různých nepříznivých situacích.

Dávka - plnění v rámci sociálního systému. Účelem je minimalizovat riziko a nepříznivé následky sociálních událostí, které mají nepříznivý vliv pro rodinu (ekonomický, společenský). Lze je rozlišovat na:

- peněžité (náhrada, doplněk mzdy) x věcné,
- jednorázové x opakující se,
- obligatorní (tzv. nárokové) a fakultativní (tzv. nenárokové),
- originální důchody (starobní, invalidní) a derivativní (vdovský/-ecký, sirotčí).

⁵ Podle ŠIROKÝ (2008), s. 7.

Podpůrčí doba - doba, ve které má daná osoba nárok na vyplácení dávek.

Životní minimum - společensky uznaná minimální hranice příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb, pod níž nastává hmotná nouze. Tvoří ji částky stanovené zákonem.

Společně posuzované osoby u životního minima:

- rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu,
- rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené, případně zletilé děti, pokud společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami,
- jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokážou, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby⁶.

⁶ Podle § 1, § 4 zákona č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

3 ANALÝZA FINANČNÍ PODPORY RODIN V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika je unitární stát, zastupitelská demokracie a parlamentní republika s vícestranickým systémem. Prezident a vláda mají výkonnou moc, zákonodárná moc je tvořena dvoukomorovým parlamentem a soudní mocí.

3.1. Základní ekonomické ukazatele země a demografické statistiky

Ukazatel síly ekonomiky, hrubý domácí produkt, měl v roce 2013 v České republice hodnotu 4 086,3 mld. Kč, v přepočtu na jednoho obyvatele činil 388 771 Kč. Meziroční pokles do roku 2014 byl ve výši 2,4 %. *„Vlivem ekonomické recese se v České republice mírně snížila ekonomická úroveň. České domácnosti zaznamenaly prohlubující se pokles čistých příjmů, a to v reálném i nominálním vyjádření. Průměrná roční mzda za 3/2014 činí 25 219 Kč⁷. Česká republika se v roce 2013 mírně vzdálila průměrné ekonomické úrovni Evropské unie. Pokračující hospodářská recese však nevychýlila ekonomiku výrazněji z rovnováhy, protože deficit vládních institucí se významně zlepšil a jejich zadluženost se v relaci k HDP snížila. Pokles ekonomiky se promítl i do finanční situace českých domácností. Jejich celkové příjmy ve formě mezd a platů, zisků živnostníků, čistých příjmů z majetku a z přerozdělení klesly v roce 2013 v reálném vyjádření už potřetí v řadě. Přitom pokles kupní síly domácností nabral na intenzitě. Zatímco v roce 2011 příjmy domácností reálně klesly o 0,7 %, v následujícím roce o 1,3 % a v roce 2013 už o 3,1 %“⁸.*

Nezaměstnanost za prosinec 2014 byla v České republice ve výši 5,7 % a je podprůměrná vzhledem k zemím Evropské unie, jejichž průměr činil 9,9 %⁹. Nejmenší nezaměstnanost v ČR byla v roce 2008 (4,4 %), došlo tedy k jejímu nárůstu o 2,7 procentních bodů. Vyšší míra nezaměstnanosti je u žen (6,8 %) převyšuje nezaměstnanost mužů o 4,9 %.

Matky, které mají dítě ve věkové kategorii 0-15 let, jsou zaměstnány z necelých 60 %. V rámci matek s dětmi více pracují svobodné matky než matky žijící v manželském vztahu¹⁰. Zaměstnanost matek je v ČR jedna z nejnižších v EU. Těžko si hledají práci matky vracející se z mateřské dovolené. Ministerstvo práce a sociálních věcí se snaží finančně motivovat

⁷ Podle Veřejná databáze Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“).

⁸ DUBSKÁ, (2014), s. 1.

⁹ Podle EUROSTAT. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>.

¹⁰ Podle HRUŠKA, (2014).

zaměstnavatele skrze dotační programy k vytváření pracovních míst s flexibilními úvazky¹¹. Statistiky rovněž uvádějí, že téměř 40 % dětí v ČR žije v rodinách, kde je jeden z rodičů nezaměstnaný, oba rodiče nezaměstnané má 3,7 dětí.

V roce 2013 žilo v České republice 10 512 419 obyvatel. Došlo ke snížení o 3,7 tisíce oproti roku 2012. V průběhu roku 2013 se živě narodilo 106,8 tisíce dětí, což je o 1,8 tisíce méně. Dále se snížil počet sňatků o 1,7 tisíc a počet potratů o 0,3 tisíce. Vyšší byl naopak počet rozvodů o 1,5 tisíce. V průběhu desetiletí však docházelo spíše k nárůstu počtu obyvatel. Velkou účast má rovněž migrace občanů.

Průměrný věk matky při narození dítěte je 28,1 let za rok 2013, náctiletým matkám se v přepočtu na 1 000 žen ve věku 15-19 let narodí 12 dětí. Více než třetina dětí se rodí do nemanželských vztahů. V posledních letech dochází ke zmenšování domácností v důsledku změny jejich struktury. V průměru v České republice připadá 2,4 osoby na jednu domácnost. Podíl úplných rodin na celkovém počtu domácností je nižší než poloviční (49 %), jejichž většinu tvoří manželské páry (necelých 89 %), zbylých 11 % tvoří neformální soužití druha a družky. V úplných rodinách žije 1,4 mil závislých dětí (ekonomicky neaktivních), přičemž na jednu rodinu s dětmi připadá průměrně 1,6 závislého dítěte¹².

3.2. Daňová opatření

Finanční pomoc rodinám se odehrává ve dvou hlavních oblastech, a to v oblasti daňových opatření a sociálního zabezpečení. V České republice daňový systém slouží zejména jako stimulátor k práci. Daňová kvóta činí 34,4 %, což je téměř průměr států EU, viz příloha č. 1. Intenzivnější podpora sociálně a ekonomických slabých rodin je řešena dávkovým systémem sociálního pojištění.

Sazba osobní důchodové daně je v jednotné výši 15 % zdanitelných příjmů. Pro vysoké příjmy ze závislé činnosti a příjmů ze samostatné výdělečné činnosti tj. nad 48násobek průměrné mzdy, byla zavedena tzv. 7% solidární daň. Sazba korporátní daně činí 19 %. V roce 2014 byla zrušena daň darovací a dědická, která je nyní součástí daně z příjmů. Pro rodinné příslušníky zůstalo zachované osvobození od těchto daní. Úplatnému převodu vlastnických práv k nemovitostem podléhá 4% sazba daně

¹¹ Podle ČESKÝ ROZHLAS. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zamestnanost-matek-je-v-cr-jedna-z-nejnizsich-v-eu-mpsv-to-chce-zmenit--1324596.

¹² Podle Veřejná databáze ČSÚ. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20555381/13005314q4.pdf/e3140281-cec1-4b6b-82d3-590e442660d1?version=1.0>.

z převodu nemovitých věcí. Daní z nemovitých věcí se zdaňují pozemky a stavby, sazby jsou stanoveny dle umístění věci a zvyšují se o specifické koeficienty obcí. Tato daň je vybírána do rozpočtů měst a obcí. Další daní je silniční daň, která se týká vozidel registrovaných a provozovaných v ČR, používaná poplatníkem k podnikatelské činnosti.

Daň z přidané hodnoty je stanovena ve výši 21 % v základní sazbě a snižená 15% na potraviny (s výjimkou alkoholických nápojů), vody, dětské autosedačky, sociální bydlení, opravy a služby domácnostem, apod.¹³ Spotřební daně jsou uvaleny na alkoholické nápoje, minerální oleje, tabákové výrobky a energie kde každý produkt má svou sazbu.

3.2.1. Osobní důchodová daň

Nejvýznamnější daní, co se týče podpory rodin, je jednoznačně osobní důchodová daň. Předmětem této daně jsou příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Jak již bylo řečeno, součástí této daně jsou i nepeněžní příjmy (dříve zdaňovány v rámci majetkových daní). Osvobozeny jsou příjmy z pojistných plnění, cen z veřejných soutěží, dotace, stipendia, dávky systému sociální ochrany, příjmy za práci žáků a studentů, nepeněžní plnění poskytované zaměstnancům z fondu FKSP a další.

V rámci této daně je možnost čerpat z různých daňových zvýhodnění a odpočtů.

a) Základní sleva na poplatníka je stanovena ve výši 24 840 Kč.

b) Daňové zvýhodnění na dítě

Osoba dosahující příjmy podle zákona o daních z příjmů má možnost čerpat daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve výši 13 404 Kč ročně, bez ohledu na vlastní příjmy dítěte¹⁴. V případě, že dojde ke změně počtu dětí v průběhu zdaňovacího období, pak se uplatní pouze poměrná část daňového zvýhodnění. Poplatník o tuto částku sníží vypočtenou daňovou povinnost. Je zde možnost uplatnění zvýhodnění formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu. Tento bonus lze však uplatnit maximálně do výše 60 300 Kč. Tuto slevu si může uplatnit pouze jeden z rodičů.

¹³ Diplomová práce – jak již bylo uvedeno – vychází ze stavu legislativy k 31. 12. 2014. Od 1. 1. 2015 je zavedená druhá snížená sazba DPH ve výši 10 % na léky, knihy a kojeneckou výživu.

¹⁴ Od 1. 1. 2015 došlo k výrazným změnám, zvyšuje se sleva na druhé dítě o 200 Kč měsíčně (tj. o 2 400 Kč ročně, celkem 15 804 Kč) a na třetí a každé další dítě o 300 Kč měsíčně (tj. o 3 600 Kč ročně, což je 17 004 Kč).

c) Sleva na dítě v zařízení péče o děti předškolního věku

Jedná se o zcela nové ustanovení, které řeší slevu na dani za umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školky. Týká se pouze školného nikoliv stravného či výdajů na dopravu. Sleva může být poskytována ve výši skutečných nákladů. Za každé vyživované dítě lze uplatnit slevu maximálně do výše minimální mzdy¹⁵. Tato sleva je nedělitelná¹⁶. Je zde podmínka, že vyživované dítě žije s poplatníkem ve společné domácnosti. Slevu lze uplatnit i na vlastního vnuka, nebo vnuka druhého z manželů, pokud jsou v péči, která nahrazuje péči rodičů.

d) Odpočet na manžela nebo manželku (sleva na dani)

Od daně vypočtené podle § 16 ZDP je možné odečíst slevu na manželku (manžela) žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, pokud její příjem nepřesáhne částku 68 000 Kč za rok. Do tohoto příjmu manželky (manžela) se nezahrnují dávky státní sociální podpory, dávky péstounské péče s výjimkou péstouna, dávky osobám se zdravotním postižením, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči, sociální služby, státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, atd. Sleva není dělitelná a může být uplatňována ve výši 24 840 Kč za rok. Tato sleva se zvyšuje na dvojnásobek, pokud je manželka držitelem průkazu ZTP-P. Je zde však omezení pro fyzické osoby uplatňující výdaje procentem z příjmů dle § 35ca ZDP. Tyto osoby si nemůžou uplatnit odpočet ani za předpokladu, že manželka nedosáhne hranice příjmů.

3.3. Sociální zabezpečení

Na zabezpečení systému sociální ochrany ČR vydává, oproti jiným zemím Evropské unie, poměrně nízký objem veřejných prostředků, cca 13,3 % HDP za rok 2013¹⁷. Sociální zabezpečení v České republice se skládá z příspěvkového sociálního pojištění (účastníci platí příspěvky) a nepříspěvkových dávkových systémů (státní sociální podpory).

3.3.1. Sociální pojištění

Prostřednictvím systému sociálního pojištění se rodinný příslušník zajišťuje pro případ budoucí pojistné události jako je nemoc, mateřství, stáří, invalidita či ztráta živitele, kdy je ohrožen či ztracen jeho příjem. V těchto předvídatelných nepříznivých sociálních

¹⁵ Podle § 35bb zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP).

¹⁶ Za rok 2015 bude možnost na základě zvýšení minimální mzdy uplatnit slevu ve výši 9 200 Kč.

¹⁷ Podle EUROSTAT. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00026>.

situacích má nárok na dávky plynoucí buď ze systému nemocenského pojištění: nemocenské, peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, ošetřovné nebo dávky plynoucí ze systému důchodového pojištění: starobní důchod včetně tzv. předčasného důchodu, invalidní důchod, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod.

Sociální pojištění zahrnuje základní důchodové pojištění (*zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*), nemocenské pojištění (*zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění*) a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, což je ilustrováno na obr. 3.1.

Obr. 3.1 Rozdělení sociálního pojištění

Zdroj: Vlastní úprava podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení ve znění pozdějších předpisů.

a) Důchodové pojištění

Účast na důchodovém pojištění je povinná. Pojištěnci důchodového pojištění jsou zaměstnanci v pracovním poměru, zaměstnanci činní na základě DPČ a DPP, zaměstnavatelé, OSVČ, osoby pečující o dítě, osoby vedené v evidenci Úřadu práce ČR, osoby se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání, osoby pečující osobně o dítě ve věku do 4 let, osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve II., III. nebo IV. stupni, pokud spolu žijí v domácnosti a další zákonem stanovené osoby.

Důchodové pojištění je splatné u zaměstnanců ve výši 25 %, u osob samostatně výdělečně činných 29,2 %. Je z něj vyplácen starobní (předčasný), invalidní a pozůstalostní (vdovský, vdovecký, sirotčí) důchod.

b) Nemocenské pojištění

Účelem nemocenského pojištění je finančně zabezpečit občany v období, ve kterém kvůli dočasné pracovní neschopnosti (nemoc, těhotenství, mateřství, ošetřování člena rodiny, péče o dítě) nemohou vykonávat práci a ztratí dočasně výdělek. Je zde však podmínka pro obdržení dávky a to odvody příspěvků na nemocenské pojištění.

Ze zákona jsou vždy automaticky pojištěni zaměstnanci a osoby ve služebním poměru, avšak musí vykonávat zaměstnání na území ČR (nebo přechodně mimo území ČR) a sjednaná mzda či plat za kalendářní měsíc dosáhne alespoň tzv. rozhodného příjmu¹⁸.

Účast na nemocenském pojištění vzniká osobám, jejichž sjednaný příjem byl nižší než rozhodný příjem 2 500 Kč (nebo nebyl sjednán vůbec) jen v těch měsících po dobu trvání takového zaměstnání, ve kterých dosáhly alespoň částky rozhodného příjmu např. DPČ. Do okruhu pojištěných osob nespádají studenti, žáci a důchodci, kteří nevykonávají výdělečnou činnost. Nejde totiž o osoby, které v době nemoci přicházejí o výdělek. Nezapočítávají se rovněž osoby, které vykonávají práci na základě DPP, pokud jejich příjem je nižší nebo roven částce 10 000 Kč za měsíc.

Zaměstnancům se z nemocenského pojištění vyplácí nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitá pomoc v mateřství. OSVČ a zahraniční zaměstnanci mají nárok pouze na nemocenské a PPM a to pouze tehdy, pokud si dobrovolně platí nemocenské pojištění. V tomto případě si podají písemnou přihlášku na přepsaném tiskopisu u příslušné OSSZ.

Základem pro výpočet dávek NP je denní vyměřovací základ (DVZ). Jedná se o průměrný denní příjem za rozhodné období, které činí zpravidla 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém vznikla daná událost. Příjmy neboli jednotlivé vyměřovací základy za toto období se sečtou a vydělí se počtem kalendářních dnů (nezapočítávají se však vyloučené dny, kdy již náležela této osobě některá z dávek nemocenského pojištění), viz rovnice (3.1).

$$DVZ = \frac{\Sigma VZ}{\text{počet kalendářních dnů}} \quad (3.1)$$

¹⁸ Pro rok 2014 činí 2 500 Kč.

DVZ se dále upravuje prostřednictvím tří redukčních hranic, které jsou uvedeny v tab. 3.1.

Tab. 3.1 Úprava DVZ dle redukčních hranic

ROZMEZÍ DVZ	ZÁPOČET
0-865 Kč	90 % (100 % u PPM)
866 Kč – 1298 Kč	60 %
1299 Kč – 2595 Kč	30 %
2595 Kč -	Nepřihlíží se

Zdroj: Vlastní úprava podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění pozdějších předpisů.

U OSVČ je výpočet včetně úprav obdobný jako u zaměstnanců. Vyloučené doby se však počítají jako ty měsíce, ve kterých OSVČ nebyla účastna nemocenského pojištění, měsíce, za které nebylo placeno pojistné z důvodu trvání nemoci či PPM po celý kalendářní měsíc a dny, kdy nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost.

Dávky nemocenského pojištění vypočítává a zpětně vyplácí místně příslušná OSSZ, a to nejpozději do jednoho měsíce po dni, ve kterém obdržela potřebné doklady. Způsob výplaty si určuje příjemce dávky. (Místní příslušnost OSSZ se určuje podle sídla zaměstnavatele, případně mzdové účtárny. U OSVČ se určuje podle jejich trvalého pobytu).

- **Nemocenské**

Nemocenské náleží pojištěncům (zaměstnancům i OSVČ) od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény. Během prvních dvou týdnů pracovní neschopnosti poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci náhradu mzdy (platu) kromě prvních tří dnů, za které zaměstnanci náhrada nepřísluší. Je zde však podmínka trvání zaměstnání, která zakládá účast na nemocenském pojištění.

Podpůrčí doba, tzn. doba, po kterou může být pojistníkovi vyplácená nemocenská, trvá nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény (včetně případných zápočtů předchozích pracovních neschopností, pokud není stanoveno jinak).

- **Peněžitá pomoc v mateřství**

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má:

- pojištěnka, která porodila dítě, už před porodem má v době nejdříve **od počátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu** nárok na peněžitou pomoc v mateřství,
- pojištěnec, pokud převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu dle podmínek vymezených v zákoně o nemocenském pojištění,
- pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož matka zemřela,
- pojištěnec, který o dítě pečuje a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud matka dítěte nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, pro které byla uznána dočasně práce neschopnou nebo nemá nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství,
- pojištěnec, který pečuje o dítě a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud s matkou dítěte uzavřel písemnou dohodu, že bude pečovat o dítě (tuto dohodu lze uzavřít nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte na dobu nejméně 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích).

Základní podmínkou pro získání dávky je účast na pojištění **alespoň 270 kalendářních dní** v posledních dvou letech přede dnem nástupu na PPM (u více pojištění, musí být tato podmínka účasti na pojištění splněna v každém z těchto pojištění). V případě, že se jedná o osobu samostatně výdělečně činnou, je kromě splnění výše uvedené podmínky potřeba splnit druhou podmínku účasti na pojištění **alespoň 180 kalendářních dnů** v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby.

Do doby účasti na pojištění pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství se započítává rovněž doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo na konzervatoři považovaná za soustavnou přípravu na budoucí povolání pro účely důchodového pojištění, jestliže bylo studium úspěšně ukončeno. Dále se zde zahrnuje doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pokud byl tento důchod odňat a po odnětí tohoto důchodu vznikla, popřípadě dále trvala pojištěná činnost.

Je-li uplatňován nárok na peněžitou pomoc v mateřství z pojištění, v němž není splněna podmínka, započtou se pro splnění této podmínky doby účasti na pojištění z předchozích pojištění v období dvou let před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství, s tím že překrývající se doby účasti na pojištění lze započítat jen jednou.

Podpůrčí doba v případě peněžité pomoci v mateřství činí:

- 28 týdnů u pojištěnky, která dítě porodila, ode dne nástupu na PPM,
- 37 týdnů u pojištěnky, která porodila zároveň dvě nebo více dětí, přičemž po uplynutí 28 týdnů podpůrčí doby peněžitá pomoc v mateřství náleží, jen jestliže pojištěnka dále pečuje alespoň o dvě z těchto dětí,
- 22 týdnů u pojištěnce, který převzal dítě do péče (na základě rozhodnutí příslušného orgánu, jehož matka zemřela, jehož manželka je dočasně práce neschopnou nebo má s manželkou uzavřenou písemnou dohodu o převzetí péče),
- 31 týdnů u pojištěnce, který z výše zmíněných důvodů pečuje zároveň o dvě nebo více dětí, přičemž po uplynutí 22 týdnů podpůrčí doby peněžitá pomoc v mateřství náleží, jen jestliže pojištěnec dále pečuje alespoň o dvě z těchto dětí.

Podpůrčí doba nesmí být však kratší než 14 týdnů a nesmí skončit před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu. V případě, že dítě zemřelo před uplynutím podpůrčí doby, končí podpůrčí doba uplynutím 2 týdnů ode dne úmrtí dítěte.

Počátek podpůrčí doby začíná nástupem na peněžitou pomoc v mateřství, který nastává dnem:

- který pojištěnka určí v období **od počátku osmého týdne do počátku šestého týdne** před očekávaným dnem porodu, pokud pojištěnka tento den v tomto období neurčí, nastává nástup počátkem šestého týdne před očekávaným dnem porodu, viz příloha č. 5,
- porodu, pokud k porodu došlo před počátkem šestého týdne, popřípadě dne určení pojištěnky,
- převzetí dítěte pojištěncem do péče.

Výplatu peněžité pomoci v mateřství nelze přerušit během podpůrčí doby. Výše peněžité pomoci v mateřství za kalendářní den činí **70 % denního vyměřovacího základu**.

PPM se vyplácí na základě tiskopisu „Žádosti o peněžitou pomoc v mateřství“, který vydá ošetřující lékař-gynekolog, u něhož je žena v předporodní péči, a dále přílohy k žádosti, kterou vyplní mzdová účetní, viz příloha č. 2.

Nárok na PPM má rovněž i otec dítěte v případě, že uzavře s matkou dítěte písemnou smlouvu, ve které prohlásí, že bude pečovat o toto dítě. I pro něj platí stejné podmínky jako pro matku. Muž však může vystřídat ženu nejdříve od začátku 7. týdne po porodu dítěte (tedy po tzv. šestinedělí). PPM dostává nejdéle 22 týdnů s výjimkou doby od porodu do konce

6. týdne po porodu. K dohodě se přikládá tiskopis „Žádost o peněžitou pomoc v mateřství při převzetí dítěte do péče“.

OSVČ nemusí přerušovat samostatnou výdělečnou činnost v případě, že tuto činnost za ni vykonávají zaměstnanci nebo spolupracující osoby. Osoba pobírající PPM, která je vyplácená z nemocenského pojištění zaměstnanců, může dále pokračovat v samostatné vedlejší činnosti.

Na PPM nemají nárok osoby vedené na úřadu práce, protože nejsou účastny na nemocenském pojištění. Výjimkou jsou pouze osoby, kterým nárok na PPM vznikl v ochranné lhůtě. Ta činí 180 kalendářních dnů od skončení zaměstnání, pokud skončilo v době těhotenství a trvalo minimálně po tuto dobu. Nárok na PPM nevzniká rovněž studentům. Ode dne porodu jim však vzniká nárok na rodičovský příspěvek, který je dávkou státní sociální podpory (vyplácí ho úřad práce).

- ***Ošetrovné***

Nárok na ošetrovné má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu ošetrování dítěte mladšího 10 let, pokud toto dítě onemocnělo, utrpělo úraz nebo jiného člena domácnosti, jehož zdravotní stav vyžaduje ošetrování jinou fyzickou osobou nebo členky domácnosti, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetrování jinou fyzickou osobou. Pokud se jedná o ošetrování dítěte mladšího 10 let, je nárok na ošetrovné z důvodu uzavření z nařízení příslušného orgánu školského zařízení, jehož je žákem, z důvodu havárie, mimořádného opatření při epidemii nebo jiné nepředvídané události, dále z důvodu, že dítě má nařízenou karanténu a nemůže docházet do školy nebo fyzická osoba, která jinak pečuje o dítě, onemocněla, utrpěla úraz, porodila nebo ji byla nařízena karanténa, a proto nemůže pečovat o dítě.

V případě, že jiná fyzická osoba má z důvodu péče o dítě nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek, nemá zaměstnanec nárok na ošetrovné. Nárok na ošetrovné nemá zaměstnanec v době prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti, dále zaměstnanci činní na základě DPČ, DPP, příslušníci, domácí zaměstnanci, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby apod.

Podpůrčí doba činí:

- 9 kalendářních dnů,
- 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči alespoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku.

Výše ošetrovného za kalendářní den činí **60 % denního vyměřovacího základu.**

- ***Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství***

Nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství má těhotná zaměstnankyně, která je převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů zakázána těhotným ženám nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její těhotenství, dále zaměstnankyně, která je v období do konce devátého měsíce po porodu převedena na jinou práci protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů zakázána matkám do konce devátého měsíce po porodu nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její zdraví nebo mateřství. Zaměstnankyně, která kojí a je převedena na jinou práci protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů zakázána kojícím ženám.

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství se vyplácí za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci nebo ustanovení na jiné služební místo. Přitom nejdéle se vyplácí od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Poskytuje se do konce **9. měsíce po porodu** (u kojících žen po dobu kojení), v případě že vykonávaly práci, která je jim zakázána. Nevypлácí se však za ty kalendářní dny, ve kterých zaměstnankyně nebo příslušnice byla dočasně práce neschopnou, ošetřovala dítě mladší 10 let nebo o ně pečovala nebo ošetřovala jiného člena domácnosti, měla pracovní volno bez náhrady příjmu, měla neomluvenou nepřítomnost v práci, byla účastnicí stávky, byla na mateřské nebo rodičovské dovolené.

Výše výplaty se stanoví jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci nebo ustanovení příslušnice na jiné služební místo a průměrem jejich započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení.

Na VPTM nemají nárok ženy pracující na základě DPP, DPČ, při zaměstnání malého rozsahu, dobrovolné pracovnice pečovatelské služby, členky kolektivních orgánů právnických osob, OSVČ a zahraniční zaměstnanci.

3.3.2. Státní sociální podpora

Pod pojmem státní sociální podpory jsou myšleny dávky na krytí nákladů na výživu a ostatní základní potřeby dětí a rodin. Ve stanovených případech se poskytuje v závislosti na výši příjmu, přičemž náklady na státní sociální podporu hradí stát. Správu vykonává Úřad práce České republiky a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dávky státní sociální podpory, jak je uvedeno na obr. 3. 2, lze rozlišit podle toho, zda závisí na výši příjmu rodiny či nikoliv.

Obr. 3.2 Rozdělení dávek státní sociální podpory

Zdroj: Vlastní úprava podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

a) Dávky poskytované v závislosti na výši příjmu.

Příjem rozhodný pro přiznání dávky se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny připadajících na rozhodné období, který se vypočte dle rovnice (3.2).

$$m\acute{e}s. \emptyset PR = m\acute{e}s. POOs. + PSPOs. \quad (3.2)$$

PR	příjem rodiny
POOs.	příjem oprávněné osoby
PSPOs.	příjem společně posuzovaných osob

Do tohoto tzv. rozhodného příjmů dle zákona o daních z příjmů patří příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob.

- **Přídavek na dítě**

Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40. Velikost přídavku je závislá na věku dítěte, viz tab. 3.2.

Tab. 3.2 Výše přídatku na dítě

Věk dítěte	Částka za kalendářní měsíc
Do 6 let	500 Kč
Od 6 let do 15 let	610 Kč
Od 15 let do 26 let	700 Kč

Zdroj: Vlastní úprava podle ZSSP

- **Příspěvek na bydlení**

Touto dávkou stát přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu přihlášený v bytě k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem. Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny v ZSSP, a to v rozdělení podle toho zda se jedná o byt využívaný na základě nájemní smlouvy nebo družstevní byt. Příspěvek na bydlení náleží nejdéle po dobu 84 kalendářních měsíců v období 10 kalendářních let.

- **Porodné**

Touto dávkou se rodině s nízkými příjmy jednorázově přispívá na náklady související s narozením dítěte. Nárok na porodné je vázán na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí předcházejícím kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo, musí být **nižší než 2,4násobek životního minima rodiny**¹⁹. Do rozhodného příjmu se nezapočítává rodičovský příspěvek a přídatek na dítě. Zahrnují se tam však sociální dávky, podpora v nezaměstnanosti a důchody.

Porodné náleží ženě, která porodila své **první živé dítě** nebo které se současně s prvně narozeným živým dítětem narodilo další živé dítě nebo děti. Jestliže žena, která dítě porodila, zemřela, splnila podmínky nároku na porodné a dávka jí nebo jiné osobě nebyla vyplacena, má na porodné nárok otec dítěte. Nárok na porodné má rovněž osoba, která převzala dítě mladší jednoho roku do trvalé péče nahrazující péči rodičů, za stejných podmínek.

Porodné náleží v rodině **pouze jednou**, a to buď na první živě narozené dítě nebo na první dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

¹⁹ Od 1. 1. 2015 došlo ke zvýšení násobku na 2,7násobek životního minima rodiny.

Porodné je stanoveno pevnou částkou a činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě²⁰. Narodilo-li se s prvním živě narozeným dítětem další živě narozené dítě nebo děti, činí výše porodného 19 500 Kč.

b) Ostatní dávky

Ostatními dávkami se rozumí dávky, které nejsou závislé na příjmu rodiny.

- ***Rodičovský příspěvek***

Na tento příspěvek má nárok rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně **celodenně** a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Má nárok na rodičovský příspěvek nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte, a to nejdéle do doby, kdy byla na rodičovském příspěvku vyplacena **celková částka 220 000 Kč**. Je zde rozhodující výše DVZ pro stanovení PPM. Rodič může volit výši rodičovského příspěvku, jestliže lze alespoň jednomu z rodičů v rodině stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu (předchozího výdělku) v částce převyšující 7 600 Kč **až do částky 11 500 Kč měsíčně**. Rodič si může volit výši rodičovského příspěvku až do částky 7 600 Kč také v případě, když ke dni narození nejmladšího dítěte v rodině nelze stanovit DVZ jen proto, že během pobírání rodičovského příspěvku z titulu péče o dříve narozené dítě uplynula podpůrná doba pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství a nárok na rodičovský příspěvek na nejmladší dítě v rodině vzniká bezprostředně po nároku na rodičovský příspěvek náležející na starší dítě. Nelze-li stanovit žádnému z rodičů v rodině k datu narození nejmladšího dítěte v rodině tento denní vyměřovací základ, náleží rodičovský příspěvek ve výši 7 600 Kč měsíčně do konce devátého měsíce věku nejmladšího dítěte a od desátého měsíce věku ve výši 3 800 Kč do 4 let věku dítěte. Nárok na rodičovský příspěvek přiznaný z důvodu péče o nejmladší dítě v rodině zaniká posledním dnem kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, ve kterém se narodilo další dítě, u kterého vzniká nárok na rodičovský příspěvek.

Délka rodičovské dovolené je variabilní (2, 3 nebo 4 roky). Rychlost čerpání, a tedy i výši měsíčního příspěvku, si mohou rodiče opakovaně měnit podle aktuálních potřeb. Změna je možná i v průběhu čerpání, a to maximálně jednou za 3 měsíce. K vyššímu příspěvku se snadněji než dříve dostanou nezaměstnané ženy, pokud si nemocenské pojištění platil alespoň otec dítěte (ten si zažádá o rodičovskou). Pouze pokud jsou nezaměstnaní

²⁰ Od roku 2015 porodné náleží i na druhé dítě a to ve výši 10 000 Kč.

oba rodiče nebo si jako OSVČ neplatí pojištění dobrovolně, případně jim nejméně výhodná čtyřletá varianta.

Podmínkou nároku na rodičovský příspěvek je dítě, mladší dvou let, které navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo jiné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 46 hodin v kalendářním měsíci. Dítě může navštěvovat léčebně rehabilitační zařízení nebo jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro zdravotně postižené předškolní děti v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně. Dítě zdravotně postižené může navštěvovat jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 6 hodin denně. Dítě, jehož osamělý rodič nebo oba rodiče jsou závislí na pomoci jiné osoby ve III. nebo IV. stupni, může navštěvovat jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně. Novinkou od roku 2012 je, že u dítěte, které dovršilo 2 roky věku, není docházka do zařízení omezena. Novou podmínkou je rovněž bydliště na území České republiky, to platí jak pro rodiče, tak pro dítě. Nezáleží zde na tom, zda má rodič nějaké další příjmy. Lze si tedy při něm vydělávat, aniž by to mělo vliv na snížení příspěvku.

- ***Pohřebné***

Na pohřebné má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR. Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou ve výši 5 000 Kč.

3.3.3. Pomoc v hmotné nouzi

Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi se poskytuje pomoc rodině, pokud rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb jejích členů (současně nemůže být příjem z objektivních důvodů zvýšen). Zákon o pomoci v hmotné nouzi zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak než okamžitou pomocí.

3.3.4. Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením

Prostřednictvím dávek, které se vyplácejí osobám se zdravotním postižením, je pomáháno uspokojovat některé specifické potřeby vyplývající z jejich nepříznivého zdravotního stavu (mobilita, bydlení apod.)²¹.

3.3.5. Aktivita k podpoře rodiny

Z pohledu rodinné politiky lze rozlišit tři typy aktivit zaměřených na podporu rodiny. Jsou jimi sociální služby, služby na podporu fungující rodiny a činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí.

a) Sociální služby

Jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence sociálního vyloučení. Např. sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

b) Služby na podporu fungující rodiny

Mají preventivní a podpůrný charakter. Jejich účelem je usnadňovat a posilovat partnerské a manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny. V této skupině lze dále rozlišit: komerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny (např. hlídání dětí do tří let věku, pomoc s vedením domácností, volnočasové aktivity pro děti) a nekomerčně poskytované služby (mateřská centra, apod.)

c) Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí

Náplní činnosti poskytovaných v rámci sociálně – právní ochrany dětí jsou mezi jinými vyhledávání dětí, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje, pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě, poskytování nebo zprostředkování rodičům poradenství při výchově a vzdělání dítěte při péči o dítě zdravotně postižené pořádání v rámci poradenské činnosti přednášek a kurzů zaměřených na řešení výchovných, sociálních a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho

²¹ Podle Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

výchovu, ochrana dětí před škodlivými vlivy a předcházení jejich vzniku, zařízení sociálně-právní ochrany, zařízení odborného poradenství pro péči o děti, zařízení sociálně-výchovné činnosti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, výchovně rekreační tábory pro děti, činnost pověřených osob v oblasti náhradní rodinné péči²².

3.4. Dílčí shrnutí

V této kapitole byly definovány ústřední pojmy, týkající se problematiky daňových výhod a sociálních dávek poskytovaných v České republice, které budou dále použity v aplikačních částech diplomové práce.

²² Podle VEŘEJNÁ SPRÁVA. Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/-13099/>.

4 ANALÝZA FINANČNÍ PODPORY RODIN V POLSKÉ REPUBLICE

Oficiální název Polska je Polská republika (pol. Rzeczpospolita Polska). Je to stát ležící ve střední Evropě. Je parlamentní demokracií. Parlament se skládá ze Sejmu a Senátu. Přestože je PL parlamentní republikou, prezident má silnější postavení než je tomu v ČR. V zahraniční politice je silnější postavení dáno článkem ústavy, podle kterého je prezident nejvyšším představitelem Polské republiky a garantem kontinuity státní moci a dohlíží na dodržování ústavy, suverenitu, bezpečnost země, nedotknutelnost a nedělitelnost území. Prezident má také zákonodárnou iniciativu.

4.1. Základní ekonomické ukazatele země a demografické statistiky

Polsko je jediná země EU, která prošla evropskou hospodářskou krizí od roku 2008 za stálého růstu hospodářství. Nicméně dynamika růstu polského hospodářství měla v roce 2012, zejména v jeho druhé polovině, klesající tendenci. Růst HDP v roce 2013 dosáhl 1,6 %. V prvním čtvrtletí roku 2014 dosáhl růst HDP 3,4 %, zatímco domácí poptávka se zvýšila o 3 %. V roce 2013 činil hrubý domácí produkt země 1 635,7 mld. PLN²³, což je v přepočtu 10 632,05 mld. Kč²⁴. Současný hospodářský systém v Polsku je charakterizován stále ještě velkým podílem státního sektoru (největším v EU) a velkou náchylností k regulování ekonomiky vládou. Průměrná měsíční mzda v Polsku byla v roce 2013 ve výši 3 750 PLN, což je v přepočtu 24 375 Kč. V roce 2014 došlo však k jejímu značnému nárůstu na 4 222 PLN²⁵. Pětina obyvatel se řadí do skupiny s nízkými příjmy, 11 % populace Polska má příjmy pod hranici chudoby. Nejvíce jsou chudobou zasaženy osoby do 18 let. Je zde vysoká diverzifikace příjmů, osoby s vysokými příjmy mají přibližně 3,5 krát vyšší mzdu než osoby s nízkými příjmy. Míra nezaměstnanosti je v Polsku vyšší než v České republice. Od roku 2008 (kdy byla ve výši 7,9 %), stále roste. V prosinci 2014 dosáhla 8,2 %. Dle statistik je vyšší nezaměstnanost u žen (8,7 %) než u mužů (7,7 %)²⁶. Déle než 12 měsíců bez práce je více než třetina nezaměstnaných.

Matky, které mají dítě ve věku 0-15 let, jsou zaměstnány z necelých dvou třetin, s čím souvisí také vysoký podíl dětí, které žijí v domácnostech s jedním nezaměstnaným

²³Podle GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (Hlavní statistický úřad) dále jen GUS.

Dostupné z: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/produkt-krajowy-brutto-w-2014-r-szacunek-wstepny,2,4.html>.

²⁴Propočet na jednu osobu: 266 460 Kč.

²⁵Podle WYNAGRODZENIA. Dostupné z: http://wynagrodzenia.pl/dane_gus.php.

²⁶Podle EUROSTAT. Dostupné z:

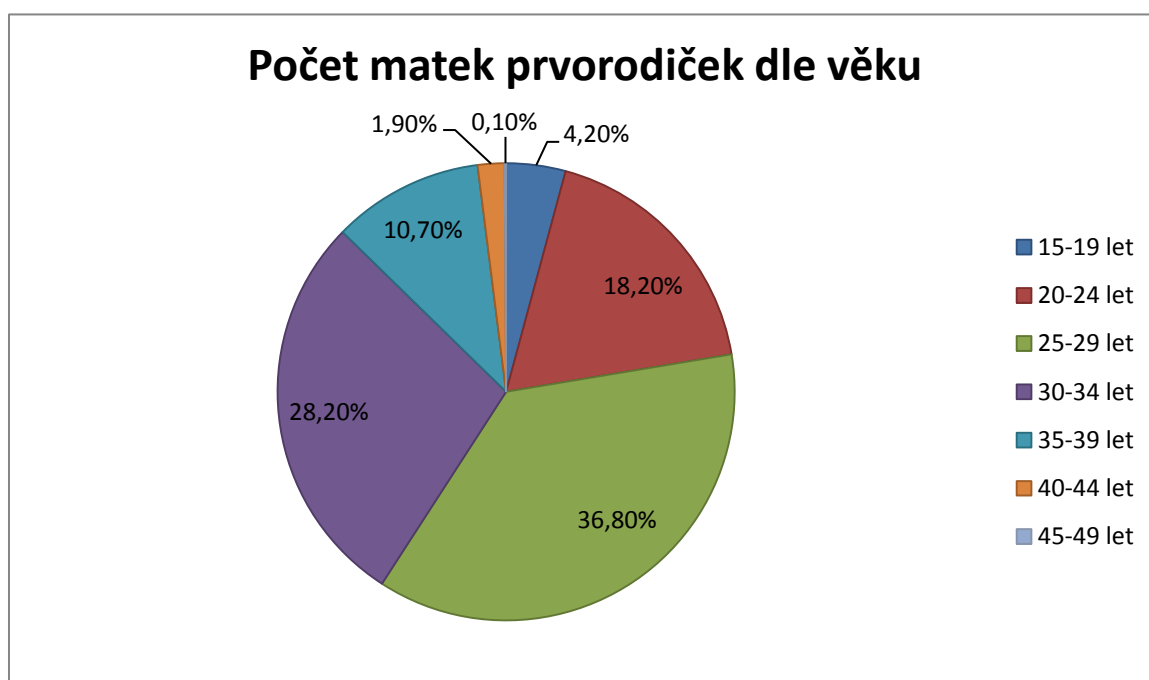
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=teilm020&language=en>.

rodičem (45,1 %). Dle statistik pouze 5,5 % dětí žije v rodinách, kde jsou nezaměstnaní oba rodiče²⁷.

V roce 2013 žilo v Polsku 38 502 396 obyvatel. Od roku 2008, kdy docházelo k poklesu počtu obyvatel, do roku 2012 počet narůstal. V roce 2013 došlo opět k poklesu. Výrazným činitelem je záporný migrační přírůstek. Dle statistických prognóz se i nadále předpokládá pokles.

Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v roce 2013 byl 27 let. Náctiletým matkám se v přepočtu na 1 000 žen ve věku 15-19 let narodí 12 dětí. Největší počet porodů je u matek ve věku 25 až 29 let, viz graf 4.1. Do nemanželských párů se rodí necelá pětina dětí v Polsku (20 - 22 %). Velikost domácností v Polsku je mírně nad průměrem zemí Evropské unie, a to 2,8 osoby na jednu domácnost. Domácnosti s pouze jedním rodičem tvoří v Polsku 12,6% podíl, z toho téměř v 90% se jedná o matku dítěte.

Graf 4.1 Věk matek prvorodiček v Polsku

Zdroj: Vlastní úprava podle FALKOWSKA, (2013).

²⁷ Podle HRUŠKA, (2014).

4.2. Daňová opatření

V Polské republice existuje jak systém sociální podpory rodin, tak i různá daňová opatření. Tato podkapitola bude zaměřena na daňové hledisko.

Daňová kvóta v Polsku činí 32,4 %, což je lehce pod průměrem zemí Evropské unie, viz příloha č. 1. Osobní daň z příjmů je v základní sazbě 18 %. Je zde progresivní zdanění tzn., že vyšší příjmy se zdaňují vyšší sazbou daně (32 %), viz tab. 4.1. Ostatní osobní důchodové daně pro vybrané druhy příjmů např. právní aktivity, příjmy z výher, kapitálový příjem jsou stanoveny ve výši 20/10/19 %. Korporátní daň je stanovena v jednotné sazbě daně 19 % zdanitelného příjmu. Sazby daní z nemovitostí jsou stanoveny municipalitami, závisí tedy na lokalitě a typu nemovitosti. U daně dědické a darovací jsou sazby klouzavě progresivní a to od 3 % do 20 %. Poplatníci jsou rozdělení do 3 základních kategorií dle rodinného vztahu, přičemž nejbližší příbuzní mají nejvyšší limit pro osvobození od daně. Vypočítává se z čisté tržní hodnoty veškerého majetku nabytého dědicem nebo obdarovaným.

Tab. 4.1 Sazby osobní důchodové daně v Polsku

ZDANITELNÝ PŘÍJEM (PLN)	DAŇ (PLN)
do 3 091	0
3 091 - 85 528	18 % z částky přesahující 3 091
nad 85 528	14 839 + 32 % z částky přesahující 85 528

Zdroj: Vlastní úprava podle Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.1991 nr 80 poz. 350 z późn. zm.), dále jen „UPD“.

Daň z přidané hodnoty má tři sazby. Standardní sazba je ve výši **23 %**, snížená sazba daně ve výši **8 %** je aplikovaná na dětské pleny, vybrané potraviny, knihy, noviny, autosedačky pro děti, obuv pro děti, dodávky vody, přepravu osob, vstupné do kulturních zařízení, zábavních parků, ubytovací a restaurační služby, kadeřnictví, sociální bydlení, opravy domácností, svoz odpadu domácností, služby zdravotnictví a palivové dříví. Pro vybrané knihy a periodika, některé potravinářské produkty a některé nápoje (např. ryby, maso, mléčné výrobky, pečivo, vejce) je stanovena super snížená sazba daně ve výši **5 %**. Akcízy neboli spotřební daně jsou uvaleny na alkoholické nápoje, pivo, víno, tabákové výrobky, minerální oleje a energetické produkty. Dále je zavedena daň z občanskoprávní činnosti, daň z tonáže²⁸, daň z her a silniční daň.

²⁸ Předmětem daně z tonáže je mezinárodní lodní přeprava zboží a osob.

4.2.1. Osobní důchodová daň

Předmětem daně jsou příjmy ze závislých povolání včetně zaměstnaneckého a důchodového příjmu, z nezávislých povolání, z podnikání, příjem z vybraných zemědělských sektorů, z nemovitého majetku (pronájmu), investic a majetkových práv (investiční příjem), z prodeje nemovitého majetku, majetkových práv a movitého majetku. Jsou zde zahrnovány veškeré příjmy včetně náhrad za práci přesčas, dovolené, svátky a různé bonusy vyplácené zaměstnavatelem. Osvobozeny jsou příjmy z peněžitých sociálních dávek, stipendií, výživného, náhrady z pojištění osob a majetku a příjmy do základního limitu tj. 3 091 PLN, jak je znázorněno v tab. 4.1. Povinnost k dani z příjmů má každá fyzická osoba, která je rezidentem Polska, bez ohledu na místo a zdroj příjmů (tzv. celosvětový příjem)²⁹. Zaměstnanci podávají každoročně přiznání tzv. PIT-11 jako informaci o příjmech, viz příloha č. 3.

Pro rodiny s dětmi jsou stanoveny zvýhodnění v rámci osobní důchodové daně zejména v podobě manželského splittingu a daňové slevy na dítě.

a) Manželský splitting

Společné zdanění manželů neboli tzv. manželský splitting - možnost sloučení příjmů manžela a manželky do jednoho základu daně a následné jeho zdanění. Daňové přiznání tedy podává pouze jeden z manželů a v daňovém přiznání jsou zohledněny příjmy obou. Manželé si můžou zvolit, zda budou zdaňovat příjmy samostatně, či společně. Podmínkou pro uplatnění společného zdanění je, že žádající musí být po celý rok ve svazku manželském. O manželský splitting si tedy nemůžou požádat manželé, kteří uzavřeli sňatek v průběhu roku, ani ti, kteří se rozvádějí. Manželé, kteří však spolu nebydlí, ale nejsou rozvedení, mají právo na společné zdanění, taktéž si může žádat pozůstalý, v případě úmrtí jednoho z manželů v průběhu roku.

Společné zdanění můžou využívat manželé rezidenti Polské republiky, pokud oba (nebo pouze jeden z nich) mají bydliště v jiném státě Evropské unie a to za podmínky, že výše minimálních příjmů podléhajících dani z příjmů v Polsku činí 75 % z celkových příjmů obou manželů³⁰.

²⁹ Podle Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 nr 80 poz. 350 z późn. zm.).

³⁰ Podle KSIĘGOWOŚĆ. Dostupné z: <http://ksiegowosc.infor.pl/podatki/pit/pit/rozliczenia/65783,Rozliczamy-sie-wspolnie-na-PIT36.html>.

b) Daňové zvýhodnění na dítě

Daňové zvýhodnění existuje v Polsku v podobě slevy na dani na dítě ve věku do 18 let případně na dítě do 25 let, pokud studuje a připravuje se tak na budoucí povolání. V případě postiženého dítěte neplatí věkové omezení.

Je možnost čerpat slevu v různé výši podle pořadí narození dítěte, jak je znázorněno v tab. 4.2. Pro první a druhé dítě je sleva stejná. Ke značnému navýšení však dochází u třetího a čtvrtého dítěte, u každého dalšího dítěte je ve stejné výši jako u čtvrtého. Tyto slevy se sčítají za každé dítě samostatně a poskytují se měsíčně. V případě, že v průběhu některé z dětí dosáhne věku 18 let nebo 25 let v případě studia, končí sleva pro toto dítě a pro ostatní se upravuje podle jejich pořadí. V případě, že dítě do 18 let uzavře sňatek, rodič trácí právo na slevu na toto dítě.

Tab. 4.2 Sleva na dani z příjmů za rok 2014

Pořadí dítěte	Sleva na dani za měsíc	Sleva na dani za rok
První dítě	92,67 PLN (596 Kč)	1 112,04 PLN (7 155 Kč)
Druhé dítě	92,67 PLN (596 Kč)	1 112,04 PLN (7 155 Kč)
Třetí dítě	166,67 PLN (1 072 Kč)	2 000,04 PLN (12 868 Kč)
Čtvrté a další dítě	225,00 PLN (1 448 Kč)	2 700,00 PLN (17 372 Kč)

Zdroj: Vlastní úprava podle UPD.

Slevu na dítě můžou čerpat rodiče, opatrovníci, se kterými dítě bydlí v jedné domácnosti a opatrovníci, jimž bylo dítě přiděleno do péče. Právo na daňovou úlevu je omezeno výší příjmů. Manželé, kteří jsou sezdáni po celý rok, mají nárok na tuto slevu, pokud jejich příjem nepřesáhne 112 000 PLN. V případě, že se jedná o osobu pečující samostatně o dítě (ať už svobodnou, rozvedenou nebo vdovu/ce) nebo manželé, kteří uzavřeli sňatek v průběhu roku, přísluší jim tato sleva do výše 56 000 PLN³¹ příjmů. Tuto slevu lze uplatnit formou negativní důchodové daně neboli daňového bonusu. Je zde rovněž omezení na výdělek dítěte. Pokud dítě má vlastní příjem nad 3 089 PLN, není možno slevu uplatnit.

³¹ Dle přepočtu kurzu CNB 720 608 Kč a 360 304 Kč.

4.3. Sociální zabezpečení

V objemu vydaných veřejných prostředků ze systému sociální ochrany se Polsko pohybuje na podprůměrné úrovni oproti ostatním zemím Evropské unie. Pro rok 2013 jsou ve výši 14,3 % HDP³². Sociální zabezpečení je rozloženo do dvou systémů: sociálního pojištění a doplňkového systému sociální pomoci.

4.3.1. Sociální pojištění

Do sociálního pojištění spadají osoby samostatně výdělečně činné, osoby zaměstnané a jejich rodinní příslušníci. Je placeno z příspěvků zaměstnanců, zaměstnavatelů, OSVČ, případně z finančních prostředků státu. Sociální pojištění může být povinné, ale i dobrovolné. Zaměstnané osoby musí zaměstnavatel povinně přihlásit. OSVČ si musí podat přihlášku samy. Součástí pojištění, jak je zobrazeno v obr. 4.1, je důchodové pojištění, do kterého se zahrnuje starobní a invalidní důchod, dále pojištění pro případ nemoci a mateřství a mateřství, úrazové pojištění a příspěvek do zaměstnavatele do Fondu práce pro podporu trhu práce a nezaměstnanosti.

Obr. 4.1 Rozdělení sociálního pojištění v Polské republice

Zdroj: Vlastní úprava podle Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013. poz. 1 442, z późn. zm.)

a) Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je splatné ve výši 19,52 % a invalidní pojištění 8 % z vyměřovacího základu. Toto pojištění je ze zákona povinné pro zaměstnance, OSVČ, duchovenstvo atd.

³² Podle EUROSTAT. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00026>.

b) Pojištění pro případ pracovních úrazů a nemocí z povolání

Pojištění pro případ pracovních úrazů a nemocí z povolání je, až na výjimky, v Polsku povinné, pro ty osoby, které ze zákona podléhají důchodovému pojištění. Splátky jsou od 0,67 % do 3,86 % vyměřovacího základu³³.

c) Nemocenské pojištění a příspěvek v mateřství

Nemocenskému pojištění podléhají ze zákona zaměstnanci, členové zemědělských sdružení, osoby činné ve státním sektoru (ekologové, zdravotníci, hasiči, sociální a administrativní pracovníci, atd.). Dobrovolně se můžou přihlásit osoby, které ze zákona musí platit důchodové pojištění a to: OSVČ, duchovenstvo, osoby zaměstnané jako pečovatelé o dítě (oper). Nemocenské pojištění se platí ve výši 2,45 %.

• *Nemocenské (Chorobowe)*

Nárok na nemocenské má osoba, která je pojištěná déle než 30 dnů, v případě dobrovolné účasti na nemocenském pojištění se tato lhůta prodlužuje na 90 dnů. Přísluší těm, kteří jsou ze zdravotních důvodů dočasně práce neschopní. Poskytuje se maximálně 182 dnů a v případě tuberkulózy 270 dnů. Od 1. 1. 2009 rovněž těhotné pojištěnky mají nárok na nemocenské po dobu 270 dnů.

Osobám povinným na účasti na nemocenském pojištění přísluší nemocenské dávky od 34. dne pracovní neschopnosti. Osoby nad 50 let mají nárok již od 15. dne. Do 33. respektive 14. dne mají nárok na náhradu zaměstnavatele. Jeho výše je 80 % z příjmů, které stanoví vyměřovací základ.

• *Peněžitá pomoc v mateřství (Urlop macierzyński, Zasilek macierzyński)*

Příspěvek ze strany státu od roku 2013 je vyplácen v různé velikosti: 60 %, 80 % a 100 % vyměřovacího základu v závislosti na čase a žádosti, ve které uvede příslušnou variantu. Vyměřovacím základem je průměrný příjem za posledních 12 měsíců, nemůže být však nižší než minimální mzda po odečtení částky ve výši 13,71 % této mzdy. U osob samostatně výdělečně činných, je vyměřovacím základem průměrný příjem, ze kterého je placeno nemocenské pojištění po odečtení částky ve výši 13,71 % vyměřovacího základu na toto pojištění, z posledních 12 kalendářních měsíců před mateřskou dovolenou. Vyměřovací základ však nemůže být nižší než minimální vyměřovací základ.

³³ Podle Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013. poz. 1 442, z późn. zm.)

Osoba samostatně výdělečně činná, která si dobrovolně platí nemocenské pojištění, má nárok na peněžitou pomoc v mateřství v 100% výši celkové částky, ze které platí pojištění. Má nárok na PPM po celou dobu mateřské dovolené.

Na mateřskou dovolenou může zaměstnankyně jít nejvýše 6 týdnů před očekávaným porodem. Může využít 1, 2, 3, 4, nebo 5 týdnů. Toto ustanovení se však týká pouze zaměstnaných matek. Tato doba před porodem se později odečítá z celkové doby mateřské dovolené. Po porodu si zaměstnankyně vybere zbývající část, kterou nevybrala před porodem až do vyčerpání celkového časového limitu na mateřské dovolené.

Délka podpůrné doby závisí na počtu narozených dětí:

- 20 týdnů v případě jednoho dítěte,
- 31 týdnů v případě narození dvojčat,
- 33 týdnů v případě narození tří dětí najednou,
- 35 týdnů v případě narození čtyř dětí,
- 37 týdnů³⁴ v případě narození pěti a více dětí najednou.

Matka, která odevzdává svoje dítě do adopce, má právo na 8 týdnů mateřské dovolené po porodu, a to i tehdy pokud své dítě odevzdá i před skončením těchto 8 týdnů. V případě narození mrtvého dítěte je doba mateřské dovolené v délce 8 týdnů po porodu, minimálně však 7 dnů od data úmrtí.

Nárok na dávku mají ty pracovnice, které byly pojištěny v době, kdy se jim narodilo dítě nebo od doby přijetí dítěte do 7 let do náhradní péče rodičů. Otci nebo jinému členu nejbližší rodiny přísluší mateřská dovolená, pouze tehdy pokud matka zemřela nebo odmítla péči o dítě. Otec musí však přerušit výdělečnou činnost z důvodu péče o dítě.

Dávka přísluší na každý kalendářní den mateřské dovolené. Vyplácí jej zaměstnavatel v případě, že má více než 20 zaměstnanců. V ostatních případech je poskytována OSSZ.

Mateřská dovolená nepřísluší:

- matce, která není pojištěná, nezaměstnaná ani nepracuje jako OSVČ,
- studentce,
- matce, která si odpykává trest odnětí svobody³⁵.

³⁴ Týden je zde chápán jako 7 kalendářních dnů.

³⁵ Podle Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 1999 r., Nr 60, poz. 636 ze zmianami).

- ***Dodatečná mateřská dovolená (Dodatkowy urlop macierzyński)***

Zaměstnankyně podle zákoníku práce má nárok na dodatečnou mateřskou dovolenou v délce:

- do 6 týdnů (v případě narození jednoho dítěte),
- do 8 týdnů (v případě narození dvou a více dětí při jednom porodu).

Zaměstnankyně je povinná si podat žádost o dovolenou **do 14 dnů po porodu**, ne však méně než 14 dnů před jejím začátkem. Může se vzdát tohoto nároku (celého nebo jen jeho části) a nastoupit do práce. Musí tak učinit formou písemného rozhodnutí, které je potřeba složit do 14 dnů před vrácením se do zaměstnání. Na dodatečnou mateřskou dovolenou může tedy nastoupit místo matky otec dítěte.

- ***Rodičovská dovolená (Urlop rodzicielski)***

V Polské republice došlo k zásadním změnám od roku 2013, kdy v zákoníku práce vznikl systém, ve prospěch podpory rodin v podobě rodičovské dovolené. Týká se to především prvního roku života dítěte. Díky tomu se Polsko zařadilo mezi státy s nejdelší „dovolenou“ vázanou na péči o dítě. Právo na rodičovskou dovolenou má osoba pečující o dítě, může jí tedy být jeho otec nebo matka. V minulosti však toto právo příslušelo pouze matce. Je zde rovněž možnost střídavé péče rodičů – rodičovskou lze rozdělit maximálně na 3 části. Nebo oba můžou využít nároku najednou, avšak nemůžou překročit povolený limit výměry. Nárok na dávky mají rovněž vychovatelé dítěte, které jim bylo přiděleno soudní cestou formou adopce nebo do náhradní péče rodičů.

Délka rodičovské dovolené je **26 týdnů**, bez ohledu na počet narozených dětí po porodu. Toto je maximální doba, po kterou může být pečovatel na dovolené. Přitom mateřská dovolená trvá 20 týdnů, dodatečná mateřská dovolená 6 týdnů a rodičovská dovolená 26 týdnů. Celkem tedy může být rodič na dovolené po dobu jednoho roku tj. 52 týdnů v případě narození jednoho dítěte. Při narození dvou a více dětí najednou je součet dovolených roven od 65 do 71 týdnů. Minimální doba rodičovské je 8 týdnů. Příspěvek RD může být zde udělen formou jednorázové dávky (v plné výši) nebo maximálně může být rozdělen do 3 částí.

Zaměstnankyně se může sama rozhodnout, zda tuto rodičovskou dovolenou využije či nikoliv a zaměstnavatel se musí tomuto rozhodnutí přizpůsobit. Pokud chce čerpat dávky, musí o ně požádat na základě formuláře nejpozději **do 14. dne po porodu**³⁶, viz příloha č. 4.

³⁶ Podle Kodeks pracy, Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.).

Rodičovskou dovolenou lze čerpat pouze, pokud byl předtím rodič na dodatečné mateřské dovolené. RD musí následovat ihned po DMD, nemůže být zde ani jeden den prodlevy. Nelze ani žádat o možnost odročení RD na později. Pokud jej tedy žadatel nevyužije hned, bude se považovat, že si nehodlá uplatnit právo na tuto dovolenou.

Rodič na rodičovské dovolené může vykonávat práci, avšak pouze na poloviční úvazek. V tomto případě RD se uděluje na zbytek času, který by trávil v práci při plném úvazku.

V průběhu RD jsou vypláceny tzv. mateřské dávky. Vypočítávají se **60% z vyměřovacího základu**. Pokud podá zaměstnanec/kyně žádost o přidělení dodatečné mateřské dovolené a rodičovské dovolené a priori, přísluší ji dávka po celou dobu mateřské dovolené, dodatečné MD, a RD ve **výši 80 % měsíčně**. V případě, že zaměstnanec/kyně odmítne mateřský příspěvek v průběhu DMD (a to buď částečně nebo v plném rozsahu) nebo v případě odmítnutí RD v plném rozsahu, má nárok na jednorázovou výplatu ve výši 100 % vyměřovacího základu.

- ***Ošetrovné (zasilek pielęgnacyjny)***

Nárok na ošetrovné mají děti se zdravotním postižením do 16 let, osoby s II. a III. stupněm ZTP, pokud jeho invalidita vznikla do 21. roku života a osobám nad 75 let života. Je poskytován ve výši 153 PLN měsíčně³⁷. Nárok na ošetrovné se uděluje, až na výjimky, na dobu neurčitou. Přísluší bez ohledu na výši příjmů³⁸.

- ***Opatrovné z titulu péče o dítě (Zasilek opiekuńczy)***

Opatrovné přísluší pojištěnci, jenž nemůže vykonávat práci z důvodu nutné péče o:

- zdravé dítě do 8 let (pokud došlo k uzavření školy nebo předškolního zařízení, v případě porodu nebo nemoci osoby, která pečuje o toto dítě),
- nemocné dítě do 14 let,
- jiného člena rodiny (manžela, rodiče, prarodiče, vnoučata, sourozence).

Poskytuje se maximálně po dobu **60 dnů** v jednom kalendářním roce. Podmínkou je, že ostatní členové rodiny nemůžou poskytnout příslušnou péči. Výjimkou jsou však děti do dvou let, kdy opatrovné náleží i tehdy, pokud by ostatní členové rovněž mohli pečovat o dítě.

³⁷ V přepočtu 984 Kč.

³⁸ Podle FAMILIE. Dostupné z: <http://stylzycia.familie.pl/artukul/Zasilek-pielegnacyjny-2014-ZMIANY-I-ZASADY-PRZYZNAWANIA,7362,1.html>.

Platí pro všechny osoby, které jsou účastny na nemocenském pojištění (ať už dobrovolně nebo povinně). Výpočet je shodný s peněžitou pomocí v mateřství. Vyplácí se ve výši 80 % vyměřovacího základu³⁹.

4.3.2. Systém sociální pomoci

V Polsku je systém sociální pomoci lze rovněž rozdělit podle toho, zda závisí na výši příjmů rodiny. Tímto omezením jsou zasaženy dávky přídatku na dítě, porodného a vychovávající dovolené. Ostatní dávky vymezené systémem sociální pomoci mají své specifické požadavky, na základě kterých je možnost jejich nároku.

- ***Přídavek na dítě (Zasilek rodzinny)***

Od roku 2013 došlo k navýšení maximálního čistého příjmu na osobu v rodině, pro nárok na přídavek na dítě, a to 539 PLN na osobu (z původních 504 PLN) a 623 PLN v případě dítěte, které je držitelem průkazu ZTP (před rokem 2013 bylo 583 PLN). V roce 2014 byly tyto kritéria opět navýšeny na 574 PLN a 664 PLN⁴⁰ na jednoho člena rodiny. Příspěvek je možné čerpat na děti, které nepřekročily hranici 18 let maximálně však do 24 let, pokud dítě studuje a připravuje na budoucí povolání (pokud je držitelem průkazu ZTP rovněž do 24 let).

Přídavek na dítě nepřísluší pokud:

- dítě je ve svazku manželském,
- dítě bylo dáno do dětského domova nebo do pěstounské rodiny,
- plnoleté dítě nebo student, na kterého má být příspěvek pobírán má vlastní dítě.

Výše přídatku záleží na věku dítěte, jak je znázorněno v tab. 4.3.

³⁹ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z późn. zm.

⁴⁰ V přepočtu dle ČNB: 3 693 Kč a 4 272 Kč.

Tab. 4.3 Výše přiděleného rodičovského přídatku

Velikost přídatku	Počet let dítěte, do kterého přísluší daná výše přídatku
77 PLN (495 Kč)	5 let
106 PLN (682 Kč)	Od 5 let do 18 let včetně
115 PLN (740 Kč) ⁴¹	Od 18 let do 24 let

Zdroj: Vlastní úprava podle Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j.: Dz.U. z 2015 r. poz.114. z późn. zm.).

- **Porodné (Becikowe)**

Jedná se o jednorázovou dávku, která přísluší matce nebo otci, pěstounovi přidělenému soudem. Přísluší ve výši 1 000 PLN⁴² **za každé** narozené dítě. Pro získání příspěvku je potřeba doložit lékařské potvrzení o lékařském dohledu nad matkou minimálně od 10 týdne těhotenství do porodu. Je zde důchodové kritérium, které nesmí překročit částku 1 922 PLN⁴³ na jednu osobu ve společné domácnosti. V případě žádosti o porodné matky samostatně vychovávající dítě se nebere v úvahu příjem druhého z rodičů. Žádost se podává do jednoho roku od narození dítěte.

- **Vychovávající dovolená (Urlop wychowawczy)**

Cílem dovolené je péče o dítě v jeho prvních letech života. Od roku 2013, kdy byla významná novelizace zákoníku práce, délka vychovávající dovolené může být maximálně do ukončení 5 let dítěte (původně bylo do 4 let dítěte).

Dávky připadající pečovateli dítěte v tomto období jsou závislé na propočtené výši příjmu na jednoho člena rodiny a to 539 PLN měsíčně (v případě péče o postižené dítě činí dávka 623 PLN)⁴⁴. To stejné platí, pokud by na vychovávající dovolené byl otec dítěte. Je zde důležité, aby o dítě pečoval po většinu času.

Musí být rovněž splněná podmínka délky výdělečné činnosti před získáním nároku na tuto dovolenou a to **déle než 6 měsíců**. Dávka nepřísluší těm, kteří v průběhu vychovatelské dovolené byli zaměstnaní nebo pracovali podle jiné právní smlouvy. V tomto případě musí rodič prokázat, že dodatečná práce nezpůsobuje omezení v péči o dítě a jeho

⁴¹Částky jsou platné od prosince 2014. Do konce listopadu 2014 platily následující částky: 68 PLN/91 PLN/98 PLN.

⁴² Po přepočtu dle kurzu ČNB 6 434 Kč.

⁴³ Po přepočtu dle kurzu ČNB 12 366 Kč.

⁴⁴ Od roku 2015 došlo k navýšení maximálního příjmu pro získání dávky na 574 PLN a 664 PLN v případě péče o postižené dítě.

dodatečné příjmy nenavýší průměr rodiny pro přiznání dávky. Dalším kritériem je nemožnost umístění dítěte do jakékoliv formy předškolního zařízení (jesle, školka), kde je o něj celodenně pečováno více než 5 dní v týdnu (výjimku tvoří pouze pobyt ve zdravotnickém zařízení). Nemůže být rovněž pobírána, pokud pečovatelé současně pobírají mateřské dávky. Příspěvky v průběhu vychovatelské dovolené činí 400 PLN měsíčně⁴⁵. V neúplných měsících se krátí podle počtu dní, ke kterým přísluší (1/30 za každý den měsíce). Není zde rozhodující, o jaký počet dětí rodič pečuje, částka je vždy stejná. Tyto příspěvky jsou vypláceny v délce:

- 24 kalendářních měsíců,
- 36 měsíců, v případě péče o více než jedno dítě narozené při jednom porodu,
- 72 měsíců, pokud pečuje o dítě se zdravotním postižením.

Matka, která sama pečuje o dítě, má nárok na dodatečný rodičovský příspěvek v průběhu vychovatelské dovolené. Přitom musí splnit výše vymezené podmínky včetně příjmového omezení. Dodatečný rodinný příspěvek je ve výši 170 PLN na jedno dítě nebo 340 PLN v případě dvou a více dětí (u dítěte se zdravotním postižením se částka zvedá o 80 PLN na jedno dítě, maximálně však 160 PLN na všechny děti), pokud rodič nedostává alimenty a to z důvodu smrti otce nebo matky nebo pokud je otec neznámý⁴⁶.

- ***Dávky pro vyšší počet dětí***

Tato dávka přísluší matce nebo otci nebo pěstounovi dítěte, za situace že vychovává tři a více dětí. Poskytuje se ve výši 80 PLN měsíčně na třetí a každé další dítě, kterému přísluší rodičovský příspěvek.

- ***Příspěvek na začátek školního roku***

Příspěvek náleží rodičům nebo pěstounovi na částečné pokrytí výdajů vztahujících se na začátek školního roku. Přísluší rovněž dítěti, které začalo chodit do tzv. nulté třídy neboli přípravné předškolní třídy. Vyplácí se jednou ročně, na začátku školního roku ve výši 100 PLN na dítě⁴⁷. Existuje rovněž dodatečný příspěvek, pokud dítě musí dojíždět do jiného města mimo své bydliště. Je udělován ve výši 90 PLN měsíčně na jedno dítě se zdravotním

⁴⁵ V přepočtu dle ČNB 2 574 Kč.

⁴⁶ Podle PRAWNIK. Dostupné z: <http://e-prawnik.pl/wiadomosci/informacje/zasilek-wychowawczy-2011-kto-go-dostanie.html>.

⁴⁷ V přepočtu dle ČNB 634 Kč.

postižením, dojíždějící na střední nebo základní školu nebo 50 PLN v případě zdravého dítěte dojíždějícího na střední školu, a to po dobu 10 měsíců účasti žáka/studenta ve škole.

- ***Dávky z titulu vzdělávání a rehabilitace zdravotně indisponovaného dítěte***

Přídavek je udělován na pokrytí zvýšených výdajů na studium nebo rehabilitaci dítěte do 16 let věku, pokud je zdravotně postižené. Nad 16 let do 24 let je poskytován, pokud je dítě držitelem průkazu ZTP II. nebo III. stupně. Výše příspěvku je závislá na věku dítěte. Do pěti let činí 60 PLN a od 5 do 24 let 80 PLN.

4.3.3. Aktivita k podpoře rodiny

V Polsku je od roku 2014 zesílená podpora rodin s více než 3 dětmi do 18 let (25 let pokud se dítě připravuje na své budoucí povolání formou studia, v případě zdravotně postiženého dítěte - bez věkového ohraničení), a to ve formě slev do muzeí, galerií, sportovních areálů, národních parků, na dopravné. Rodiče si musí podat žádost o tzv. Kartu velké rodiny, viz obrázek 4.1, na obecním úřadě příslušném místu bydliště. Karta je zdarma, pouze pokud si chtějí vytvořit duplikát, tak zaplatí 8,76 PLN, což je v přepočtu 56 Kč⁴⁸.

Obr. 4.2. Karta velké rodiny

4.4. Dílčí shrnutí

V této kapitole byly definovány ústřední pojmy, týkající se problematiky daňových výhod a sociálních dávek v Polské republice, které budou dále použity v aplikačních částech diplomové práce.

⁴⁸ Podle Uchwała Nr 85 Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P.2014.430 z późn. zm.).

5 ZHODNOCENÍ DIFERENCÍ FINANČNÍ PODPORY RODIN VE VYBRANÝCH STÁTECH

Tato analytická část se bude zabývat komparací daňových a sociálních systémů České a Polské republiky v praktických příkladech a zhodnocením jejich dopadů a účinnosti vzhledem k podpoře rodin s dětmi.

5.1. Komparace osobní důchodové daně

V rámci komparovaných zemí existují dva druhy osobní důchodové daně. V ČR je zavedená lineární daňová sazba. Jedná se o pevně stanovené procento daňového základu ve výši 15 % pro fyzické osoby. Díky zavedení 7% solidární daně pro vyšší příjmy, nelze napsat, že se jedná o čistě lineární sazbu daně. Dalším důvodem je i existence základní slevy na dani ve výši 24 840 Kč za rok, která stanovuje horní hranici nezdanitelné části základu daně, viz rovnice (5.1).

$$165\,600 \cdot 0,15 = 24\,840 \text{ Kč} \quad (5.1)$$

V Polsku je zavedena klouzavě progresivní sazba tzn., se zvyšujícím daňovým základem se zvyšuje i daňová sazba pro jednotlivé části základu daně. V evropských státech se tyto sazby pohybují v rozmezí od 0 do 50 %. V Polsku jsou dvě sazby a to 18 % a 32 % přitom nezdanitelná část základu daně je ve výši 3 081 PLN, která je uplatňována v podobě slevy na poplatníka v roční výši 556,02 PLN, viz rovnice (5.2).

$$3\,081 \cdot 0,18 = 556,02 \text{ PLN} \quad (5.2)$$

K velkým odlišnostem rovněž dochází u výpočtu čisté mzdy ze závislé činnosti. Tyto rozdíly budou prakticky znázorněny v další části této podkapitoly v návaznosti na počet členů a výši příjmů v dané rodině.

5.2.1 Praktické znázornění výpočtu čisté mzdy v ČR

V České republice je základem pro výpočet daně z příjmů fyzických osob tzv. superhrubá mzda. Jedná se o hrubou mzdu, na kterou se nabalují odvody na sociální pojištění ve výši 25 % a zdravotní pojištění ve výši 9 %, které za svého zaměstnance odvádí zaměstnavatel.

Od daně lze odečíst slevu na poplatníka, která činí v přepočtu na jeden měsíc 2 070 Kč. Specifikem oproti Polsku je sleva na manželku ve výši 24 840 Kč, která nedosáhla

příjmů do výše 68 000 Kč za daný rok. Tato sleva je nedělitelná a poskytuje se jednorázově při ročním zúčtování. V případě, že je manželka držitelkou průkazu ZTP se tato sleva zvyšuje. Sleva na dítě je ve výši 13 404 Kč, touto slevou si může zaměstnanec snižovat zálohu na daň o 1 117 Kč měsíčně. Její výhodou je možnost uplatnění tzv. daňového bonusu.

Pro zjištění čisté mzdy je nutno ještě odečíst sociální (6,5 %) a zdravotní pojištění (4,5 %), které za sebe platí zaměstnanec, viz rovnice (5.3).

$$\check{M} = HM - \text{záloha na daň} - SP \text{ a } ZP \text{ zaměstnanec} \quad (5.3)$$

Výpočet čisté mzdy je názorně uveden v tab. 5.1, 5.2 a 5.3. U poplatníka byla použita průměrná hrubá mzda za 3. čtvrtletí 2014 roku vypočítaná Českým statistickým úřadem.

Tab. 5.1 Výpočet čisté mzdy v ČR pro bezdětné

	Popis	Částka v Kč/měsíc	Částka v Kč/rok	Uplatnění slevy na manželku
1.	Hrubá mzda	25 219	302 628	302 628
2.	SP zaměstnavatel 25 %	6 305	75 657	75 657
	ZP zaměstnavatel 9 %	2 270	27 237	27 237
3.	Superhrubá mzda	33 793	405 522	405 522
4.	Zaokrouhlení na sto Kč ↑	33 800	405 600	405 600
5.	Daň 15 %	5 070	60 840	60 840
6.	Sleva na poplatníka	-2 070	-24 840	-24 840
7.	Sleva na manželku	---	---	- 24 840
8.	Daň po slevách	3 000	36 000	11 160
9.	Sleva na 1 dítě	0	0	0
10.	Záloha na daň	3 000	36 000	11 160
11.	SP zaměstnanec 6,5 %	1 639	19 671	19 671
	ZP zaměstnanec 4,5 %	1 135	13 618	13 618
12.	Čistá mzda	19 445	233 339	258 179
13.	ETR v %	22,90	22,90	14,69

Zdroj: Vlastní zpracování

Tab. 5.2 Výpočet čisté mzdy v ČR u rodin s jedním dítětem

	Popis	Částka v Kč/měsíc	Částka v Kč/rok	Uplatnění slevy na manželku
1.	Hrubá mzda	25 219	302 628	302 628
2.	SP zaměstnavatel 25 %	6 305	75 657	75 657
	ZP zaměstnavatel 9 %	2 270	27 237	27 237
3.	Super hrubá mzda	33 793	405 522	405 522
4.	Zaokrouhlení na sto Kč ↑	33 800	405 600	405 600
5.	Daň 15 %	5 070	60 840	60 840
6.	Sleva na poplatníka	-2 070	-24 840	-24 840
7.	Sleva na manželku	---	---	- 24 840
8.	Daň po slevách	3 000	36 000	11 160
9.	Sleva na 1 dítě	- 1 117	-13 404	-13 404
10.	Záloha na daň	1 883	22 596	-2 244
11.	SP zaměstnanec 6,5 %	1 639	19 671	19 671
	ZP zaměstnanec 4,5 %	1 135	13 618	13 618
12.	Čistá mzda	20 562	246 743	271 583
13.	ETR v %	18,47	18,47	10,26

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud by manželka nedosáhla hranice příjmů 68 000 Kč, snížila by se záloha na daň o 24 840 Kč. Poplatník by si mohl požádat při ročním zúčtování o vrácení daně.

Daňový bonus při průměrné hrubé mzdě obdrží ten poplatník, který má více jak 3 děti, viz tab. 5.3.

Tab. 5.3 Výpočet čisté mzdy v ČR u rodin se třemi dětmi

	Popis	Částka v Kč/měsíc	Částka v Kč/rok	Uplatnění slevy na manželku
1.	Hrubá mzda	25 219	302 628	302 628
2.	SP zaměstnavatel 25 %	6 305	75 657	75 657
	ZP zaměstnavatel 9 %	2 270	27 237	27 237
3.	Super hrubá mzda	33 794	405 522	405 522
4.	Zaokrouhlení na sto Kč ↑	33 800	405 600	405 600
5.	Daň 15 %	5 070	60 840	60 840
6.	Sleva na poplatníka	-2 070	-24 840	-24 840
7.	Sleva na manželku	---	---	- 24 840
8.	Daň po slevě	3 000	36 000	11 160
9.	Sleva na 3 děti	- 3 351	-40 212	-40 212
10.	Daňový bonus	-351	- 4 212	-29 052
11.	SP zaměstnanec 6,5 %	1 639	19 671	19 671
	ZP zaměstnanec 4,5 %	1 135	13 618	13 618
12.	Čistá mzda	22 796	273 551	298 391
13.	ETR v %	9,61	9,61	1,40

Zdroj: Vlastní zpracování

V tomto případě došlo k výraznému zvýšení čisté mzdy oproti výsledkům v tab. 5.2, a to až o 24 808 Kč za rok.

5.2.2. Praktické znázornění výpočtu čisté mzdy v Polsku

V Polsku se pro výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti vychází z hrubé mzdy, která se snižuje o sociální pojištění. Z takto zjištěného základu se vypočte zdravotní pojištění. Zajímavostí oproti legislativě v České republice je možnost uplatnění tzv. nákladů na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které v podobě odčitatelné položky snižují zaměstnanci základ daně. Jsou konkrétně stanovené na daný účel, a to na dopravu do zaměstnání. Přičemž je podstatné zda zaměstnanec má místo bydliště shodné se místem výkonu práce a zda pracuje po celý rok u více nebo pouze u jednoho zaměstnavatele. Tyto náklady jsou vyčísleny v tab. 5.4.

Tab. 5.4 Náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů

	Měsíční náklady	Roční náklady	Maximální roční náklady v případě více zaměstnavatelů
Místo bydliště je shodné s místem výkonu práce	111,25 PLN	1 335,00 PLN	2 002,05 PLN
Místo bydliště je odlišné od místa výkonu práce	139,06 PLN	1 668,72 PLN	2 502,56 PLN

Zdroj: Vlastní zpracování podle UPD.

V Polsku lze rovněž uplatnit slevu na poplatníka v jednotlivých měsících. Specifikem je snížení daně o uhrazené poplatky na zdravotní pojištění ve výši 7,75 % vyměřovacího základu (tzn. základu daně před uplatněním odčitatelných položek). Výše slevy na děti jsou odstupňovány podle pořadí narození dítěte a to od 1 112,04 PLN pro první dvě děti, 2 000,04 PLN pro třetí a 2 700 PLN pro čtvrté a každé další narozené dítě. Tyto slevy je možné od roku 2014 uplatňovat jako daňový bonus stejně jako v České republice⁴⁹.

Níže je prakticky znázorněn výpočet čisté mzdy v Polsku, viz tab. 5.5, 5.6, a 5.7. Pro srovnání byla použita průměrná hrubá mzda pro 3. čtvrtletí 2014 roku dle polského statistického úřadu. Pro všechny výpočty jsou použité náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů v základní výši 1 355 PLN za rok.

⁴⁹ Podle PIT. Dostupné z: <http://www.pit.pl/ulga-prorodzinna/>.

- a) **Předpoklad pro výpočet: Poplatník, který nemá žádné děti, tudíž neuplatňuje na ně slevu.**

Tab. 5.5 Výpočet čisté mzdy v Polsku

	Popis	Částka v PLN za měsíc	Částka v PLN za rok	Částka v Kč za měsíc	Částka v Kč za rok
1.	Hrubá mzda	4 222,00	50 664,00	27 164	325 968
2.	Důchodové pojištění 9,76 %	412,07	4 944,81	2 651	31 814
	Invalidní pojištění 1,5 %	63,33	759,96	407	4 890
	Nemocenské pojištění 2,45 %	103,44	1 241,27	666	7 986
3.	Základ daně	3 643,00	43 718,00	23 440	281 278
4.	ZP zaměstnanec 9 %	327,88	3 934,62	2 110	25 315
5.	ZP jako sleva na dani 7,75 %	282,33	3 388,14	1 817	21 799
6.	Náklady spojené s příjmem	-111,25	-1 355,00	-716	-8 718
7.	Základ daně po odečtení nákladů	3 531,91	42 362,97		
	Zaokrouhlení na celé PLN	3 532,00	42 363,00	22 724	272 560
8.	Daň před slevami	635,76	7 625,34	4 090	49 061
9.	Sleva na poplatníka	-46,33	-556,02	-298	-3 577
10.	Sleva ze ZP	-282,33	-3 388,15	-1 817	-21 799
11.	Daň po slevách	307,00	3 681,00	1 976	23 684
12.	Sleva na dítě	0	0	0	0
13.	Záloha na daň	307,00	3 681,00	1 976	23 684
14.	Čistá mzda	3 008,00	36 102,00	19 355	232 278
15.	ETR v %				28,74

Zdroj: Vlastní zpracování

- b) **Předpoklad: Manželé s jedním nezletilým dítětem. Druhý z manželů má minimální mzdu, která je stanovena pro rok 2014 ve výši 1 680 PLN měsíčně.**

Pro uplatnění slevy na děti je potřeba splnit příjmovou omezující podmínku, kde v případě manželů musí být společný příjem do 112 000 PLN. Dle předpokladů tato podmínka je splněna ($50\,664 + 20\,160 = 70\,824 \text{ PLN} < 112\,000 \text{ PLN}$), tudíž je zde nárok na slevu.

Tab. 5.6 Výpočet čisté mzdy v Polsku, při uplatnění slevy na jedno dítě

	Popis	Částka v PLN za měsíc	Částka v PLN za rok	Částka v Kč za měsíc	Částka v Kč za rok
1.	Hrubá mzda	4 222,00	50 664,00	27 164	325 968
2.	Důchodové pojištění 9,76 %	412,07	4 944,81	2 651	31 814
	Invalidní pojištění 1,5 %	63,33	759,96	407	4 890
	Nemocenské pojištění 2,45 %	103,44	1 241,27	666	7 986
3.	Základ daně	3 643,00	43 718,00	23 440	281 278
4.	ZP zaměstnanec 9 %	327,88	3 934,62	2 110	25 315
5.	ZP jako sleva na dani 7,75 %	282,33	3 388,15	1 817	21 799
6.	Náklady spojené s příjmem	-111,25	-1 355,00	-716	-8 718
7.	Základ daně po odečtení nákladů Zaokrouhlení na celé PLN	3 531,91 3 532,00	42 362,97 42 363,00	22 724	272 560
8.	Daň před slevami	635,76	49 061,00	4 090	49 061
9.	Sleva na poplatníka	-46,33	-556,02	-298	-3 577
10.	Sleva ze ZP	-282,33	-3 388,15	-1 817	-21 799
11.	Daň po slevách	307,00	3 681,00	1 976	23 684
12.	Sleva na 1 dítě	-92,67	-1 112,04	-596	7 155
13.	Záloha na daň	214,41	2 569,14	1 380	16 529
14.	Čistá mzda	3 101,00	37 214,00	19 951	239 433
15.	ETR v %				26,55

Zdroj: Vlastní zpracování

c) **Předpoklad: Manželé mají tři nezletilé děti. Druhý z manželů má minimální mzdu ve výši 1680 PLN měsíčně.**

Tab. 5.7 Výpočet čisté mzdy v Polsku, při uplatnění slevy na tři děti

	Popis	Částka v PLN za měsíc	Částka v PLN za rok	Částka v Kč za měsíc	Částka v Kč za rok
1.	Hrubá mzda	4 222,00	50 664,00	27 164	325 968
2.	Důchodové pojištění 9,76 %	412,07	4 944,81	2 651	31 814
	Invalidní pojištění 1,5 %	63,33	759,96	407	4 890
	Nemocenské pojištění 2,45 %	103,44	1 241,27	666	7 986
3.	Základ daně	3 643,00	43 718,00	23 440	281 278
4.	ZP zaměstnanec 9 %	327,88	3 934,62	2 110	25 315
5.	ZP jako sleva na dani 7,75 %	282,33	3 388,15	1 817	21 799
6.	Náklady spojené s příjmem	-111,25	-1 355,00	-716	-8 718
7.	Základ daně po odečtení nákladů Zaokrouhlení na celé PLN	3 531,91 3 532,00	42 362,97 42 363,00	22 724	272 560
8.	Daň před slevami	635,76	49 061,00	4 090	49 061
9.	Sleva na poplatníka	-46,33	-556,02	-298	-3 577
10.	Sleva ze ZP	-282,33	-3 388,15	-1 817	-21 799
11.	Daň po slevách	307,00	3 681,00	1 976	23 684
12.	Sleva na 1. dítě	-92,67	-1 112,04	-596	7 155
13.	Sleva na 2. dítě	-92,67	-1 112,04	-596	7 155
14.	Sleva na 3. dítě	-166,67	-2 000,04	-1 072	-12 868
15.	Daňový bonus	44,93	542,94	289	3 494
16.	Čistá mzda	3 360,00	40 326,00	21 619	259 457
17.	ETR v %				20,40

Zdroj: Vlastní zpracování

d) Manželský splitting

Manželé v Polsku si mohou společně zdanit své příjmy. Předpokladem pro následující výpočty je tedy manželský pár, který se rozhodne využít této možnosti.

- *Poplatník má příjem ve výši průměrné mzdy, manžel(ka) za rok 2014 neměla žádné příjmy. Příjmy jsou uváděny v PLN.*

Tab. 5.8 Výpočet společného zdanění manželů při minimální a střední výši příjmů

		Poplatník	Manžel(ka)	Celkem
1.	Hrubý roční příjem	50 664,00	0	50 664,00
2.	Odpočitatelné položky	8 301,03	0	8 301,03
3.	ZD	42 363,00	0	42 361,00
4.	Daň	7 068,96	0	6 512,58
5.	Slevy na dani	3 388,00	0	3 388,00
6.	Daň při jednotkovém zdanění	3 681,31	0	3 680,96
7.	Daň při společném zdanění	---	---	3 124,58

Zdroj: Vlastní zpracování

Do odčitatelné položky uvedené v tab. 5.8, je zahrnuto sociální pojistné a náklady spojené s příjmem. Výpočty jsou uvedeny v rovnicích (5.3) až (5.10).

$$2. \text{ Sociální pojištění celkem: } 4\,944,81 + 759,96 + 1\,241,2 = 6\,946,04 \quad (5.3)$$

$$\text{Odčitatelné položky včetně nákladů: } 6\,946,04 + 1\,355 = 8\,301,03 \quad (5.4)$$

$$3. \text{ Základ daně: } 50\,664 - 8\,301,03 = 42\,362,97 \quad (5.5)$$

Základ daně se zaokrouhluje matematicky, v tomto případě nahoru.

$$4. \text{ Daň poplatník: } (42\,363 - 3\,091) \cdot 0,18 = 7\,068,96 \quad (5.6)$$

$$\text{Daň za manžele celkem: } (42\,363 - 3\,091 + 0 - 3\,091) \cdot 0,18 = 6\,513,29 \quad (5.7)$$

$$5. \text{ Slevy na dani: } 0,075 \cdot (50\,664 - 6\,946,04) = 3\,388 \quad (5.8)$$

$$6. \text{ Daň při jednotkovém zdanění: } 7\,068,96 - 3\,388 = 3\,680,96 \quad (5.9)$$

$$7. \text{ Společně vypočítaná daň: } 6\,512,58 - 3\,388 - 0 = 3\,124,58 \quad (5.10)$$

- *Poplatník má příjem ve výši průměrné mzdy, manžel(ka) v roce 2014 měl(a) příjmy ve výši minimální mzdy, ta činila 1 680 PLN.*

Tab. 5.9 Výpočet společného zdanění manželů při střední výši příjmů u obou manželů

		Poplatník	Manžel(ka)	Celkem
1.	Hrubý roční příjem	50 664,00	20 160	70 824,00
2.	Odpočitatelné položky	8 301,03	4 118,94	12 419,97
3.	ZD	42 363,00	16 041,00	58 404,03
4.	Daň	7 069,32	2 331,00	9 400,69
5.	Slevy na dani	3 388,14	1 348,19	4 736,00
6.	Daň při jednotkovém zdanění	3 681,18	983,17	4 663,96
7.	Daň při společném zdanění	---	---	4 663,96

Zdroj: Vlastní zpracování

U poplatníka je výpočet obdobný jako v tab. 5.8. Výpočty jak manželky, tak celkové jsou uvedené v rovnicích (5.11) až (5.15).

$$2. \text{ OP vč. nákladů: } 20\,160 \cdot 0,1371 + 1355 = 4\,118,94 \quad (5.11)$$

$$3. \text{ Základ daně: } 20\,160 - 4\,118,94 = 16\,041 \quad (5.12)$$

$$4. \text{ Daň manžel(ka) : } (16\,041 - 3\,091) \cdot 0,18 = 2\,331,00 \quad (5.13)$$

$$5. \text{ Slevy na dani: } 0,075 \cdot (20\,160 - 2\,764) = 1\,348,19 \quad (5.14)$$

7. Společně vypočítaná daň:

$$(42\,363 - 3\,091 + 16\,041 - 3\,091) \cdot 0,18 - 4\,736 = 4\,663,96 \quad (5.15)$$

- *Poplatník má příjem ve výši průměrné mzdy, manžel(ka) za rok 2014 měl(a) hrubé příjmy ve výši 110 000 PLN.*

Tab. 5.10 Výpočet společného zdanění manželů při střední a nadprůměrnou výši příjmů

		Poplatník	Manžel(ka)	Celkem
1.	Hrubý roční příjem	50 664,00	110 000,00	160 664,00
2.	Odpočitatelné položky	8 301,03	16 436,00	24 737,03
3.	ZD	42 363,00	93 564,00	135 926,97
4.	Daň	7 069,32	17 410,52	23 354,81
5.	Slevy na dani	3 388,14	7 356,22	10 744,36
6.	Daň při jednotkovém zdanění	3 681,18	10 054,00	13 735,48
7.	Daň při společném zdanění	---	---	12 609,72

Zdroj: Vlastní zpracování

U manželčina příjmu je výpočet obdobný jako u manžela. Konečné rozpočítání je uvedeno v rovnicích (5.16) až (5.20).

$$2. \text{ OP vč. nákladů: } 110\,000 \cdot 0,1371 + 1355 = 4\,118,94 \quad (5.16)$$

$$3. \text{ Základ daně: } 110\,000 - 16\,436 = 93\,564 \quad (5.17)$$

$$5. \text{ Slevy na dani: } 0,075 \cdot (110\,000 - 110\,000 \cdot 0,1371) = 7\,356,22 \quad (5.19)$$

7. Daň druhého z manželů při uplatnění vyšší sazby daně:

$$(93\,564 - 85\,528) \cdot 0,32 + 14\,839 - 7\,356,22 = 10\,054,00 \quad (5.18)$$

7. Společně vypočítaná daň:

$$(135\,926,91 - 3\,091 \cdot 2) \cdot 0,18 - 10\,744,36 = 12\,609,72 \quad (5.20)$$

V tomto případě je výhodné, aby si manželé společně zdanili příjmy, avšak u tak vysokých společných příjmů přesáhnou hranici pro nárok na slevu na děti tj. 120 000 PLN.

5.2. Komparace sociální podpory rodin s dětmi

Na zabezpečení systému sociální ochrany vydává Česká republika o jedno procento nižší objem veřejných prostředků než Polsko, což je způsobeno nižším počtem obyvatel. Sociální pojištění je hrazeno především z objemu hrubých mezd, hradí je jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé, v některých případech stát nebo OSVČ samy za sebe. Toto pojištění je v Polsku rozděleno na různé formy a to důchodové, invalidní a nemocenské. V České republice to je důchodové pojištění, nemocenské a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

5.3.1 Sociální dávky v České republice na praktických příkladech

Pro podporu rodin je z tohoto pojištění v České republice vyplácená peněžitá pomoc v mateřství, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Z dávek státní sociální podpory se jedná pak o příspěvek na dítě, na bydlení, porodné a rodičovský příspěvek.

Základní předpoklad pro výpočty: Paní Nováková má očekávaný termín porodu dne 1. července 2014. Před otěhotněním pracovala po dobu 4 let jako zdravotní sestra. Její hrubá mzda byla rovná průměrné hrubé mzdě tj. 25 219 Kč měsíčně. Pan Novák momentálně pracuje jako správce haly a má výdělek ve výši minimální mzdy 8 500 Kč.

- ***Porodné***

Novákovi čekají svoje první dítě, tudíž je zajímavá, zda mají nárok na porodné. Na dávku mají nárok ti, kteří měli před narozením dítěte nižší čtvrtletní příjem než 2,4násobek životního minima rodiny.

Životní minimum je dané zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a příslušnými nařízeními vlády, které mohou tyto částky obměňovat. V současnosti platí hranice pro každého člena rodiny samostatně, jak je znázorněno v tab. 5. 11.

Tab. 5.11: Životní minimum

Člen rodiny	Částka životního minima
První dospělá osoba v domácnosti	3 140 Kč
Druhá dospělá osoba v domácnosti	2 830 Kč
Dítě do 6 let	1 740 Kč
Dítě 6 - 15 let	2 140 Kč
Dítě do 26 let	2 450 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Pro rodinu Novákovou životní minimum bude celkem ve výši 7 710 Kč (za paní Novákovou 3 140 Kč, pana Nováka 2 830 a novorozene 1 740 Kč). Vypočte se 2,4násobek životního minima dle rovnice (5.21). Tuto hranici však rodina Novákových překročí, viz rovnice (5.22), tudíž na porodné nemají nárok. Pro výpočet se použijí čisté mzdy rodičů.

$$7\,710 \cdot 2,4 = 18\,504 \text{ Kč} \quad (5.21)$$

$$20\,562 + 7\,565 = 28\,127 \text{ Kč} > 18\,504 \text{ Kč} \quad (5.22)$$

Rodina by měla nárok na přídavek pouze tehdy, pokud by bylo v rodině více než 5 členů, přitom nikdo další by neměl příjem. Dvě starší děti by musely být ve věku 15-26 let, viz rovnice (5.23) a (5.24).

$$11\,900 \cdot 2,4 = 28\,560 \text{ Kč} \quad (5.23)$$

$$20\,562 + 7\,565 = 28\,127 \text{ Kč} < 28\,560 \text{ Kč} \quad (5.24)$$

- **Peněžitá pomoc v mateřství**

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má pouze ta pojištěnka, která byla alespoň 270 kalendářních dní účastná na nemocenském pojištění. Na mateřskou dovolenou může pojištěnka jít nejdříve od počátku 8. týdne před očekávaným dnem porodu. Paní Nováková je zaměstnána již 4 roky, splňuje tedy základní podmínku. Pokud má termín porodu 1. července 2014, může jít na MD nejdříve 6. května 2014. Délka podpůrní doby na mateřské dovolené trvá 28 týdnů. Pokud čeká jedno dítě, mohla by tedy být na MD až do 18. listopadu 2014, viz příloha č. 5. V případě, že by na MD chtěl jít p. Novák

(otec dítěte), mohl by jít nejdříve až od 7. týdne po porodu dítěte. Pokud by tedy porod nastal přesně 1. 7. 2014, mohl by pan Novák jít na MD 19. srpna 2014.

Základní údaj pro výpočet peněžité dávky je příjem za předcházejících 12 měsíců před nástupem na MD, viz příloha č. 2. V tab. 5.12 je znázorněn výpočet mateřské dávky paní Novákové.

Tab. 5.12 Výpočet mateřské dovolené paní Novákové

	Popis	Částka v Kč
1.	Vyměřovací základ	302 628
2.	Denní vyměřovací základ	829
3.	1. Redukce DVZ do 865 Kč	829
4.	2. Redukce DVZ od 865 Kč do 1 298 Kč	0
5.	3. Redukce DVZ od 1 298 Kč do 2 595 Kč	0
6.	Redukovaný DVZ	830
7.	Denní mateřská dávka	581
8.	Měsíční mateřská dávka ⁵⁰	17 430
9.	Mateřská celkem za 196 dní	113 876

Zdroj: Vlastní zpracování

1. Vyměřovací základ je vynásobený hrubý příjem 25 219 Kč dvanácti měsíci.
2. Denní vyměřovací základ je vypočtený dle vzorce (3.1).
3. Denní mateřská dávka se vypočítá jako 70 % denního vyměřovacího základu.
9. Mateřskou dovolenou lze čerpat maximálně po dobu 196 dní, tj. 28 týdnů v případě narození jednoho dítěte, tudíž se zde denní dávka vynásobí 196.

• **Rodičovská dovolená**

Po uplynutí doby na mateřské dovolené, může jít paní Nováková na tzv. rodičovskou dovolenou. Jelikož byla zaměstnána, lze u ní stanovit denní vyměřovací základ. Vypočte se z 70% průměrné hrubé mzdy, viz rovnice (5.25).

$$25\,219 \cdot 0,70 = 17\,653 \text{ Kč} \quad (5.25)$$

⁵⁰ Měsíční mateřská dávka je orientační, je zde vypočítána za předpokladu, že měsíc má 30 dní.

Výsledek je vyšší než 7 600 Kč. Může si tedy sama zvolit, jak dlouho bude na rodičovské dovolené, a to od 19 do 43 měsíců. Rovněž je na ní, jakou výši příspěvku bude pobírat, viz tab. 5.13.

Tab. 5.13 Délka a výše dávky na rodičovské dovolené paní Novákové

Počet měsíců	19	20	21	22	23	24	25	...	43
Výše měsíční dávky v Kč	11 500	11 000	10 476	10 000	9 565	9 167	8 800	...	5 116

Zdroj: Vlastní zpracování

Výpočet dávky je vždy podílem zákonem stanovené částky 220 000 Kč, která náleží matce (otci) za každý měsíc ve stejné výši po celou dobu rodičovské dovolené, a počtem zvolených měsíců čerpání této dávky, viz tab. 5.13. Doplatek do zbytku je pak přidělen v následujícím měsíci. Pokud si například zvolí nejrychlejší čerpání dávky ve výši 11 500 Kč, obdrží ve 20. měsíci doplatek 1 500 Kč, viz rovnice (5.26).

$$11\,500 \cdot 19 = 218\,500 \text{ Kč} \quad (5.26)$$

- **Přídavek na dítě**

Nárok na tuto dávku je poskytován, stejně jako u porodného, pokud příjmy přesáhnou 2,4násobek životního minima rodiny, viz tab. 5.11. Pokud tedy manželé Novákové mají pouze jedno dítě, nedosáhnou na dávku. Nárok na přídavek by měli v případě, že by jejich příjmy zůstaly stejné a měli by 3 a více dětí. Kombinace nároku na přídavek se 3. dětmi jsou uvedeny v tab. 5.14. Životní minimum rodičů je ve výši 5 970 Kč. Průměrný čistý příjem rodiny je 28 127 Kč.

Tab. 5.14 Kombinace věku dítěte pro nárok Novákových na přídavek

Věk dětí	Výše životního minima dětí	Životní minimum rodiny	2,4 násobek životního minima	Výše příspěvku
16, 19, 24	7 350	13 320	31 968	2 100 Kč
2, 16, 19	6 640	12 610	30 264	1 900 Kč
2, 8, 16	6 330	12 300	29 520	1 810 Kč
7, 8, 16	6 730	12 700	30 480	1 920 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

5.3.2 Sociální dávky v Polsku na praktických příkladech

Na sociální podporu rodin v Polsku je poskytována rovněž peněžitá pomoc v mateřství, avšak ta je doplněna tzv. dodatečnou mateřskou dovolenou a rodičovskou

dovolenou, dále je poskytováno ošetrovné, opatrovné z titulu péče o dítě. Z dávek státní sociální pomoci se vyplácí rodičovský příspěvek, porodné, vychovávající dovolená, dávky pro vyšší počet dětí, příspěvek na začátek školního roku, dávky z titulu vzdělávání a rehabilitace zdravotně indisponovaného dítěte.

Základní předpoklad pro výpočty: Paní Kowalská má očekávaný termín porodu dne 1. července 2014. Před otěhotněním pracovala jako zdravotní sestra po dobu 4 let. Její hrubá mzda byla rovná průměrné hrubé mzdě v Polsku, tj. 4 222 PLN, což je v přepočtu 27 164 Kč měsíčně. Její manžel p. Kowalski má minimální příjem ve výši 1 680 PLN.

- **Porodné**

Nárok na porodné, přísluší ve výši 1 000 PLN na každé narozené dítě. Paní Kowalská předložila lékařské potvrzení o dohledu nad dítětem od 10 týdne těhotenství do porodu. Musí však splnit rovněž podmínku hranice příjmů 1 922 PLN na jednu osobu ve společné domácnosti. Z výpočtu vyplývá, viz rovnice (5.27), že pokud se jim narodí první dítě, tudíž budou 3 osoby v domácnosti, přesáhnou hranici příjmů pro nárok na porodné.

$$\frac{(4\,222+1\,680)}{3} = 1\,967\, PLN \quad (5.27)$$

V případě, že by čekali už druhé dítě, mají nárok na jednorázovou dávku ve výši 1 000 PLN. Jejich přepočtený příjem by byl menší než 1 922 PLN, viz rovnice (5.28).

$$\frac{(4\,222+1\,680)}{4} = 1\,475,50\, PLN \quad (5.28)$$

- **Mateřská dovolená**

Paní Kowalská je tedy pojištěná a zaměstnaná, tudíž může využít možnosti mateřské dovolené. Nejdříve na ni může jít 6 týdnů před očekávaným porodem tj. 20. května 2014 roku, v tomto případě bude na MD do 6. října 2014 roku, viz příloha č. 5. Po tomto období má následující možnosti:

- a. *Nastoupí po vyčerpání doby do práce, případně si zkrátí MD,*

Paní Kowalská se může rozhodnout jít předčasně do práce a zkrátit si mateřskou dovolenou. Dostane vyplácený celý zbytek 80 % vyměřovacího základu, který by byla vyčerpala, kdyby byla na mateřské dovolené celých 20 týdnů.

b. Bude pokračovat v dodatečné mateřské dovolené a rodičovské dovolené, podá do 14 dnů žádost o DMD a RD,

Celková doba těchto dovolených bude činit 52 týdnů. Na dodatečné mateřské dovolené může být po dobu 6 týdnů tj. od 7. října do 17. listopadu 2014 roku. Pak přejde na RD od 18. listopadu 2014 a bude ji čerpat až do 18. května 2015 roku tzn. 26 týdnů. Vyměřovacím základem pro výpočet dávek za toto období je průměrná hrubá mzda za jeden rok snižená o 13,71 %. V tomto případě činí 3 643 PLN. Po celou dobu 52. týdnů bude dostávat stejnou částku ve výši 80 % denního vyměřovacího základu. Výpočet je znázorněn v tab. 5.15.

Tab. 5.15 Výpočet vyplacených dávek při čerpání mateřské dovolené ve výši 80 %

	Částka v Kč	Částka v PLN
Roční hrubá mzda	325 968	50 664
13, 71 % z hrubé mzdy	44 690	6 946
Měsíční vyměřovací základ	23 440	3 643
Denní dávka ⁵¹	625	97
Celková výše vyplacených dávek	227 523	35 363

Zdroj: Vlastní zpracování

Výpočet denní dávky je uveden v rovnici (5.29) a celková výše vyplacených dávek v rovnici (5.30).

$$\frac{(3\,643 \cdot 0,80)}{30} = 97 \text{ PLN} \quad (5.29)$$

$$97 \cdot 52 \cdot 7 = 35\,363 \text{ PLN} \quad (5.30)$$

c. Nerozhodne se na začátku a podá opožděně žádost o DMD a RD.

Paní Kowalská nestihne podat žádost o dodatečnou mateřskou dovolenou a rodičovskou dovolenou do 14 dnů po porodu a posléze se rozhodne využít těchto dovolených. Mateřskou dovolenou bude moci pobírat v 100% výši. Dodatečná mateřská se vypočítá rovněž jako 100 % vyměřovacího denního základu. Ke krácení však bude docházet u rodičovské dovolené. Ta bude poskytována v nižší výši,

⁵¹ Předpokladem je, že měsíc má 30 dnů.

a to 60 % VZ. Konečná vypláčená částka, jak je znázorněno v tab. 5.16, bude stejná jako u čerpání v 80% výši v průběhu celých 52. týdnů.

Tab 5.16: Výpočet vypláčených dávek při čerpání mateřské dovolené v 100% výši

	Částka v Kč	Částka v PLN
Roční hrubá mzda	325 968	50 664
13, 71 % z hrubé mzdy	44 690	6 946
Měsíční vyměřovací základ	23 440	3 643
Denní dávka mateřské dovolené ⁵²	781	121
Celkem mateřská dovolená	109 386	17 001
Celkem dodatečná mateřská dovolená	32 816	5 100
Denní dávka rodičovské dovolené	469	73
Celkem rodičovská dovolená	85 321	13 261
Celková výše vypláčených dávek	227 523	35 363

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Vychovávající dovolená**

Paní Kowalská se může rozhodnout jít na vychovávající dovolenou a to na období až do 5 let věku dítěte. Dávky v průběhu této dovolené jsou poskytovány ve výši 400 PLN za měsíc. Jsou však striktně omezeny poměrně nízkým limitem výše příjmů propočtených na jednoho člena rodiny (539 PLN). Výpočet této částky je stejný jako u porodného.

Dle rovnice (5.25) je zřejmé, že příjem rodiny je znatelně vyšší než 539 PLN. Z toho vyplývá, že paní Kowalská může jít na vychovávající dovolenou, avšak v průběhu tohoto období nebude dostávat žádné sociální dávky. Bude pro ni finančně výhodnější jít do práce a dítě dát do jeslí. Na dávky v průběhu vychovávající dovolené mají nárok pouze ti, kteří mají buď nižší příjmy než je minimální mzda (pracují na poloviční úvazky, jsou nezaměstnaní) anebo mají více dětí při minimální mzdě. Rovnice (5.31) dokazuje, že pokud mají oba rodiče minimální mzdu a pět dětí, mají nárok na dávky v průběhu vychovávající dovolené.

$$\frac{1\,680 + 1\,680}{7} = 480 \text{ PLN} \quad (5.31)$$

⁵² Předpokladem je, že měsíc má 30 dnů.

- **Rodičovský příspěvek**

Rodičovský příspěvek přísluší, obdobně jako u vychovávající dovolené, pouze pokud má rodina příjem do 539 PLN v přepočtu na osobu. Rodina Kowalských na příspěvek tedy nemá nárok. Pokud by oba rodiče měli minimální příjem a měli více dětí, viz rovnice (5.31), nárok by měli. Výše tohoto přídatku na jedno dítě se odvíjí od věku tohoto dítěte. V tab. 5.17 je pro srovnání s Českou republikou znázorněná výše přídatku pro 3 děti v různé věkové kategorii.

Tab. 5.17 Výše rodičovského příspěvku v Polsku u 3 dětí různé věkové kategorie

Věk dětí	Výše přídatku v PLN	Výše přídatku v Kč
16, 19, 24	345	2 220
2, 16,19	307	1 975
2, 8, 16	298	1 917
7, 8, 16	327	2 104

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Dávky pro vyšší počet dětí**

Na tyto dávky mají nárok pouze rodiče s více než třemi dětmi, avšak pouze pokud rodiče mají nárok na rodičovský příspěvek. Novákovi tedy nárok nemají.

5.3. Zhodnocení rozdílů finanční podpory rodin obou států

V Polsku je vyšší hrubá mzda než v České republice a to až o 1 945 Kč⁵³. Platí tam však podstatně vyšší odvody na sociální a zdravotní pojištění než u nás, viz tab. 5.18.

Tab. 5.18 Srovnání výše odvodů zaměstnance na ZP a SP

Stát	Výše odvodů v %	Částka v Kč u roční průměrné mzdy
ČR	11% z hrubé mzdy	19 671 + 13 618 = 33 289 Kč
Polsko	13,71 % SP z HM + 9 % ZP z HM po odečtení SP	31 814 + 4 890 + 7 986 = 44 690 Kč
	Celkem 22,71 %	44 690 + 25 315 = 70 005 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Daň je odváděná ve státech v různé výši v závislosti na počtu dětí a případně uplatňované slevě na druhého z manželů, který nedosáhl rozhodného příjmu. V tab. 5.19 jsou sumarizovány údaje o výši odvedené daně ve vybraných státech podle počtu dětí.

Tab. 5.19 Shrnutí slev na děti v ČR

ČR	Celková výše slevy	Daň po slevách/ daňový bonus	Daň po uplatnění slevy na manželku
Bezdětná rodina	0 Kč	36 000 Kč	11 160 Kč
Jedno dítě	13 404 Kč	22 596 Kč	- 2 244 Kč
Tři děti	40 212 Kč	- 4 212 Kč	- 29 052 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V České republice i přesto, že není odstupňována výše slevy na děti podle věku narození, je sleva podstatně vyšší než v Polsku, což je vidět hlavně v případě rodin se třemi dětmi, kde je v ČR přibližně o 20 % vyšší daňový bonus než v Polsku, viz tab. 5.19 a 5.20. Poměr výše slevy a konečné daňové povinnosti/bonusu však není stejný. V České republice zaměstnanci více odvedou na dani z příjmů než v Polsku. Je to způsobeno výpočtem daně, kde základem v ČR je superhrubá mzda - tudíž hrubá mzda navýšena o 34 % zdravotního a sociálního pojištění odváděného zaměstnavatelem. V tab. 5.21 je srovnána výše vypočtené daňové povinnosti před slevami. Obrovskou výhodou oproti Polsku je možnost slevy

⁵³ 27 164 - 25 219 = 1 945 Kč

na druhého z manželů, který má nízký příjem. Při jejím uplatnění má Česká republika oproti Polsku cca 831% výhodu v případě rodin se třemi dětmi.

Tab. 5.20 Shrnutí slev na děti v PL

PL	Celková výše slevy	Daň po slevách/ daňový bonus
Bezdětná rodina	0 Kč	23 684 Kč
Jedno dítě	7 155 Kč	16 529 Kč
Tři děti	27 178 Kč	-3 494 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

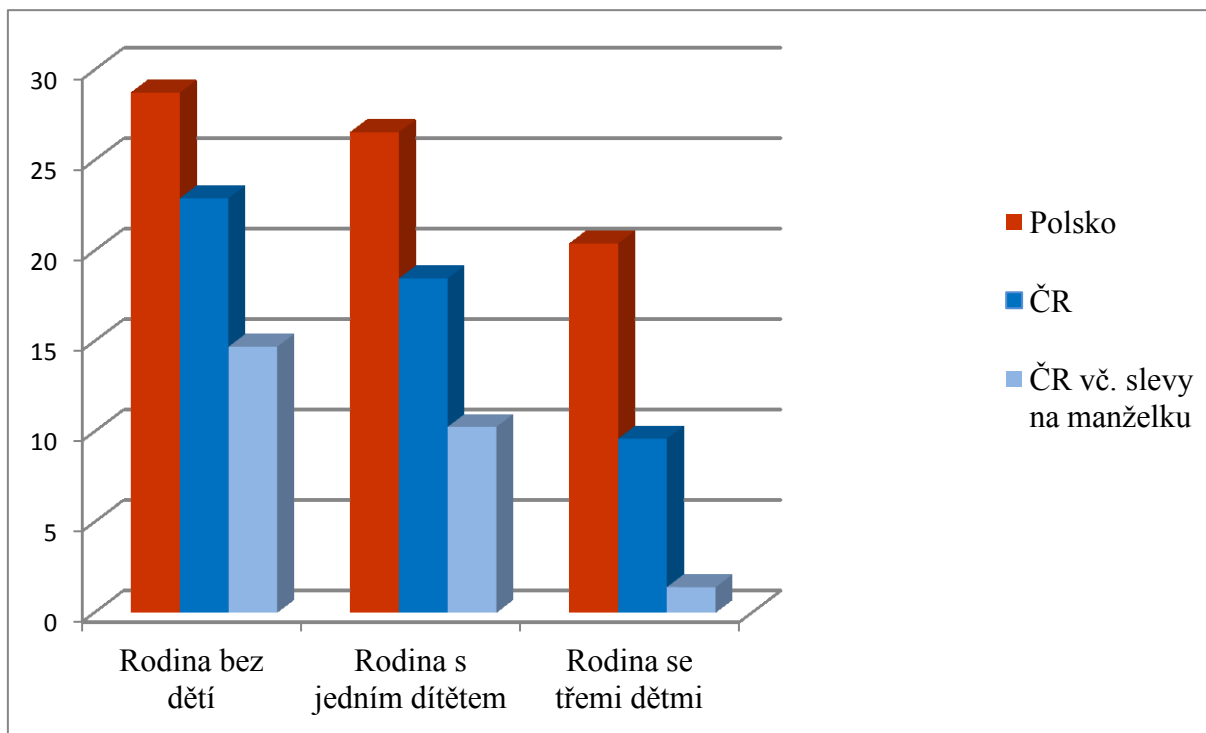
Tab. 5.21 Srovnání výše daně před slevami

Stát	Daň před slevami v Kč
ČR	60 840 Kč
POLSKO	49 061 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Efektivní daňová sazba, jak je vidět v grafu 5.1, je v Polsku výrazně vyšší. Je to způsobeno v hlavně vyššími sociálními a zdravotními odvody. Méně podstatnou část zde tvoří nižší slevy a odpočty.

Graf 5.1 Komparace dle ETR

Zdroj: Vlastní výpočty

Nesmírnou výhodou rodin v Polsku je tzv. manželský splitting (v ČR však za současných podmínek – lineární sazby daně, nemá smysl). Každý z manželů může samostatně využívat různé slevy a odpočty na dani. Společné zdanění je výhodné pouze v případě, že jeden z manželů má vysoké příjmy, které vcházejí do zvýšené sazby 32 %. Je rovněž možnost společně zdanit příjmy v případě, že jeden z manželů nemá žádné příjmy nebo dosáhl v daném roce ztrátu. Pokud však u jednoho z manželů převýší výdaje příjmy, nemůže si tuto ztrátu odečíst druhý z manželů od svých příjmů, a to i v případě stejného zdroje příjmů. Ztrátu si uplatňuje tedy pouze jeden z manželů a ve společném zdanění se počítá, že má nulové příjmy. V případě, že si jeden z manželů odečítá ztrátu z minulých let do výše 50 % ztráty ročně, má možnost zdaňovat příjmy společně s druhým.

Další část bude zaměřena na srovnání v oblasti sociálních dávek.

V oblasti sociálních dávek jsou rovněž značné rozdíly. Dle příkladů uvedených výše, paní Nováková bude na tom finančně značně lépe než paní Kowalská v Polské republice.

Jak je znázorněno v tab. 5.22, paní Novotná a paní Kowalská nemají nárok na porodné ani na rodičovský příspěvek. Obě můžou obdržet dávky v průběhu mateřské dovolené. Rozdíl je pak u rodičovské dovolené. P. Kowalská nemá nárok na vychovávající dovolenou, jelikož ta je v Polské republice závislá na výši příjmů rodiny, stejně jako rodičovský příspěvek.

Tab. 5.22 Srovnání nároku na sociální dávku u vybraných rodin

Nárok na dávku	Porodné	Mateřská dovolená	Rodičovská (vychovávající) dovolená	Rodičovský příspěvek
p. Novotná	NE	ANO	ANO	NE
p. Kowalská	NE	ANO	NE	NE

Zdroj: Vlastní zpracování

Přestože, nárok na dávky u vybraných rodin se na první pohled až tak neliší (kromě rodičovské dovolené), výše poskytovaných dávek u mateřské dovolené je různá, viz tab. 5.23.

Tab. 5.23 Srovnání délky a výše dávky u vybraných rodin

	Délka mateřské dovolené	Denní dávka vyplácená v průběhu MD	Celková dávka vyplácená v průběhu MD
p. Novotná	28 týdnů	581 Kč	113 876 Kč
p. Kowalská	20 + 6 + 26 týdnů	625 Kč	227 523 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V České republice má paní Novotná nárok na rodičovskou dovolenou, v průběhu které obdrží 220 000 Kč. Ty budou rozloženy podle doby čerpání, kterou si může sama zvolit.

Nárok na porodné by rodina Novákových měla, pokud by měli již dvě starší děti. Rodina Kowalských by však měla nárok, již pokud by měli jedno dítě. Výše porodného je znázorněná v tab. 5.24. V Polsku není vymezené tzv. životní minimum.

Tab. 5.24 Srovnání výše a nároku na porodné

	Počet členů v domácnosti	Výše dávky
p. Novotná	5 (z toho 2 děti nad 12 let)	13 000 Kč
p. Kowalská	4	6 434 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro konečné srovnání sociálních dávek, je předpokladem, že obě rodiny mají dvě děti ve věku 16 a 19 let a jedno novorozeně. Měsíční příspěvek na všechny děti byl vyšší u rodiny Kowalských, a to o 75 Kč (1 900 Kč v ČR a 1 975 Kč v Polsku). Další částky jsou uvedeny v tab. 5.25.

Tab. 5.25 Konečné srovnání výše dávek

Výše dávky	Porodné	Mateřská dovolená	Rodičovská (vychovávající) dovolená	Celkem
p. Novotná	13 000 Kč	113 876 Kč	220 000 Kč	346 876 Kč
p. Kowalská	6 434 Kč	227 523 Kč	0 Kč	233 957 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě výše uvedených výpočtů je vidět, že Česká republika má oproti Polsku vyšší finanční podporu ze strany státu.

5.4. Dílčí shrnutí

V páté kapitole byly zhodnoceny a srovnány základní údaje z teoretické části práce. Především se jednalo o odpočty na dani, společné zdanění manželů, mateřskou a rodičovskou (vychovávající) dovolenou a další základní dávky pro rodiny s dětmi. Komparace byla provedena dle příslušné legislativy jednotlivých států, formou názorných příkladů, které byly shrnuty ve třetí podkapitole.

6 ZÁVĚR

Diplomová práce se věnovala daňové a sociální podpoře rodin s dětmi ve vybraných státech Evropské unie. Cílem práce bylo porovnat, ve které zemi jsou více podporovány rodiny s dětmi. Pro srovnání s Českou republikou byl vybrán sousední stát Polsko jakožto potenciálně silnější země z pohledu plošné rozlohy a množství obyvatel.

Práce byla rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole byly vymezeny základní pojmy z oblasti daňových a sociálních systémů, které byly nezbytné pro další kapitoly. Druhá a třetí část tvořila teoretickou podstatu diplomové práce. Druhá kapitola detailně popisovala oba systémy se zaměřením na finanční podporu rodin s dětmi v České republice a třetí pak v Polské republice. Každý z těchto států má svá specifika a jisté odlišnosti. Pro analýzu a komparaci obou systémů bylo stěžejní poznat daňovou a sociální legislativu vybraných států.

V praktické části práce tj. páté kapitole se autorka snažila porovnat fungování podpory rodin s dětmi v obou státech. Základním prvkem pro jednotlivé výpočty byla aktuální průměrná mzda v daném státě. V Polské republice je o něco vyšší než v České republice. Dalo by se z toho usuzovat, že bude vyšší i čistá mzda. Na základě výpočtů, však nebylo možné potvrdit zmíněný předpoklad. Ačkoli je v Polské republice vyšší průměrná hrubá mzda, v konečném důsledku mají nižší čistou mzdu než zaměstnanci v ČR. Je to způsobeno až o polovinu vyššími odvody na sociální a zdravotní pojištění. Taktéž k tomu přispívá vyšší sleva na poplatníka v ČR. V Polské republice je klouzavě progresivní sazba daně, přičemž základní sazba je ve výši 18 %. Na základě výpočtů v České republice zaměstnanec s průměrnou mzdou odvede na dani více, přestože v PL je základní sazba daně vyšší o 3 % než v ČR. Toto tvrzení platí i tehdy, pokud má poplatník jedno dítě. Je to způsobeno výpočtem daně v ČR ze superhrubé mzdy. Je tedy negován první předpoklad proporcionálního odvodu výše daně k velikosti sazby daně, který byl vymezen v úvodu práce.

Přestože mají v Polské republice odstupňovanou výši slevy na děti podle pořadí narození, v konečném důsledku mají menší slevu / bonus než poplatníci v ČR. Absolutní výhodou je možnost uplatnění slevy na dani na manželku/la, která je specifikem České republiky. V tomto případě není pochyb o větší české finanční podpoře rodin s dětmi. Rozdíl u poplatníka s průměrnou hrubou mzdou, který uplatňuje odpočet na tři děti je o enormních 831 % ve prospěch ČR.

Výsledky jsou potvrzeny výpočtem efektivní daňové sazby, která jednoznačně ukazuje vyšší daňové zatížení rodin v PL. V polském daňovém systému existuje jedna výhoda, kterou je společné zdanění manželů. V praktické části práce byly provedeny výpočty u manželů, kde jeden z nich měl výši výdělku na úrovni průměrné mzdy. V případě, že druhý z manželů měl mzdu spadající do vyšší nebo nulové daňové sazby, bylo vhodné využití manželského splittingu, kde konečná společná daňová povinnost byla menší, než kdyby si zdaňovali příjmy samostatně. Společné zdanění manželů nijak neovlivnilo daňovou povinnost, pokud manželé spadali do jedné daňové sazby.

Sociální politiky mají rovněž jisté odlišnosti.

Druhý předpoklad vymezený v úvodu práce, že Česká republika jakožto ateističtější stát, má slabší sociální podporu rodin s dětmi, nelze na základě výsledků výpočtů diplomové práce potvrdit. Základem pro výpočty byla taktéž průměrná hrubá mzda. V Polské republice mají téměř podobné dávky, avšak výše a nárok na dávky se značně liší, přičemž výhodnější situaci mají opět občané České republiky. Ačkoli bylo porodné v PL v roce 2014 poskytováno na každé narozené dítě, jeho výše je o polovinu menší než v ČR. Mateřská dovolená je v Polské republice rozdělená do tří skupin, trvá déle a celkový příspěvek je vyšší. Po této dovolené však přichází vychovávající dovolená jako ekvivalent naší rodičovské dovolené. Při komparaci je vidět právě v této oblasti jeden z největších rozdílů, který spočívá především v nároku na dávku a její výši. Vychovatelská dovolená je totiž závislá na výši příjmů přepočteného na jednoho člena rodiny a délce trvání výdělečné činnosti. Oproti tomu v ČR tato dávka není závislá na výši příjmů rodiny. Obdrží ji každý, kdo splní pouze základní podmínky. V Polské republice je vyšší rodičovský příspěvek než ČR, a to u dětí starších 5 let.

Závěrem lze napsat, že systémy obou států mají podobnou strukturu. Tímto by bylo možné potvrdit třetí předpoklad, který predikoval podobné systémy z důvodu členství v Evropské unii. Na základě srovnání vypočtených údajů je zřejmé, že situace finanční podpory rodin ze strany státu je výrazně lepší v České republice, přitom oba státy se stále snaží svou situaci vylepšovat. V Polsku je systém sociální podpory velice rozsáhlý a existuje spousta druhů dávek, avšak jsou poskytovány v malé výši a málo kdo na ně dosáhne.

Diplomová práce může být využita jako dokument srovnávající finanční podmínky rodin s dětmi v Polské a v České republice, pro laickou i odbornou veřejnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborné knihy (monografie, vysokoškolská učebnice, apod.)

DENIS, C., T. HEMMELGARN a B.SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union. 2014 Edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 s. ISBN 978-92-79-35672-8.

FALKOWSKA, Ewa a Agnieszka TELUSIEWICZ-PACAK. *Dzieci w Polsce. Dane, liczby, statystyki*. Warszawa: Polski Komitet Narodowy UNICEF, 2013. 64 s. ISBN 978-83-928110-9-1.

HRUŠKA, Lubor a kol. *Mezinárodní komparace daňových opatření podporujících rodiny s dětmi*. Ostrava: Proces, 2014. 122 s. ISBN neuvedeno.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14 vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1 120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

SHELLEKENS, Marnix, ed. *European Tax Handbook 2014*. Amsterdam: IBFD, 2014. 1 026 s. ISBN 978-90-8722-241-3.

SWIECH, Katarzyna. *Pozycja rodziny w polskim prawie podatkowym*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2013. 452 s. ISBN 978-83-264-4137-0.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Právní předpisy

Česká republika

Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Polská republika

Kodeks pracy, Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.1991 nr 80 poz. 350 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013. poz. 1442, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z późn. zm.

Uchwała Nr 85 Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P.2014.430, z późn. zm.)

Elektronické dokumenty a zdroje

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu*. [online]. ČNB [25. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financi_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografie, Review for Population Research*. [online]. ČSÚ [15. 1. 2015]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20555381/13005314q4.pdf/e3140281-cec1-4b6b-82d3-590e442660d1?version=1.0>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sociální dávky (jiné než naturální sociální transfery) vyplácené vládními institucemi*. [online]. ČSÚ [30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00026>.

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Príloha k žádosti o peněžitou pomoc v mateřství*. [online]. ČSSZ [5. 4. 2015]. Dostupné z: [://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/F7D1E016-DE93-4C23-A21A-DA162D009977/0/896214.pdf](http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/F7D1E016-DE93-4C23-A21A-DA162D009977/0/896214.pdf).

DUBSKÁ, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2013: *Ekonomika a kvalita života*. [online]. ČSÚ [15. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/2013-_ekonomika_a_kvalita_zivota.

EUROPA. *Harmonised unemployment rate by sex*. [online]. Eurostat [15. 1. 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>.

ČESKÝ ROZHLAS. *Zaměstnanost matek je v ČR jedna z nejnižších v EU, MPSV to chce změnit*. [online]. www.rozhlas.cz [15. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zamestnanost-matek-je-v-cr-jedna-z-nejnizsich-v-eu-mps-v-to-chce-zmenit--1324596.

FAMILIE. *Zasilek pielęgnacyjny 2014 - ZMIANY I ZASADY PRZYZNAWANIA*. [online]. www.familie.pl [25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://stylzycia.familie.pl/artukul/Zasilek-pielegnacyjny-2014-ZMIANY-I-ZASADY-PRZYZNAWANIA,7362,1.html>.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY. *Produkt krajowy brutto w 2014 r.- Szacunek wstępny*. [online]. GUS [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/produkt-krajowy-brutto-w-2014-r-szacunek-wstepny,2,4.html>.

GOFIN. *Wniosek-o-udzielenie-urlopu-rodzicielskiego,wzor*. [online]. www.gofin.pl [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.druki.gofin.pl/wniosek-o-udzielenie-urlopu-rodzicielskiego,wzor,427,57.html>.

KSIEGOWOŚĆ. *Rozliczamy się wspólnie na PIT-36*. [online]. www.infor.pl [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://ksiegowosc.infor.pl/podatki/pit/pit/rozliczenia/65783,Rozliczamy-sie-wspolnie-na-PIT36.html>.

PIT. *Deklaracje-formularze*. [online]. www.pit.pl [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.pit.pl/deklaracje-formularze/>.

PIT. *Ulga prorodzinna*. [online]. www.pit.pl [20. 2. 2015]. Dostępne z: <http://www.pit.pl/ulga-prorodzinna/>.

PRAWNIK. *Zasilek wychowawczy 2015 - komu przysługuje?*. [online]. www.e-prawnik.pl [20. 2. 2015]. Dostępne z: <http://e-prawnik.pl/wiadomosci/informacje/zasilek-wychowawczy-2011-kto-go-dostanie.html>.

RYNEK PRACY. *Bezrobocie wśród kobiet*. [online]. www.rynekpracy.pl [20. 2. 2015]. Dostępne z: http://www.rynekpracy.pl/artykul.php/typ.1/kategoria_glowna.75/wpis.746.

VEŘEJNÁ SPRÁVA. *Popis a náplň činností sociálně - právní ochrany dětí*. [online]. Veřejná správa [20. 2. 2015]. Dostępne z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/-13099/>.

WYNAGRODZENIA. *Wynagrodzenia w Polsce według GUS*. [online]. GUS [21. 2. 2015]. Dostępne z: http://www.wynagrodzenia.pl/dane_gus.php.

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH. *Ubezpieczenia społeczne*. [online]. ZUS [21. 2. 2015]. Dostępne z: <http://zus.pl/default.asp?p=4&id=433>.

SEZNAM ZKRATEK

ČSÚ	Český statistický úřad
DMD	Dodatečná mateřská dovolená
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
DVZ	Denní vyměřovací základ
ETR	Efektivní sazba daně
FKSP	Fond kulturních a sociálních služeb
GUS	Hlavní polský statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
HM	Hrubá mzda
MD	Mateřská dovolená
NP	Nemocenské pojištění
OP	Odčitatelné položky
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PL	Polská republika
PLN	Polský zlotý
POOs.	Příjem oprávněné osoby
PPM	Peněžitá pomoc v mateřství
PR	Příjem rodiny
PSPOs.	Příjem společně posuzovaných osob
RD	Rodičovská dovolená
SI	Platby sociálního pojištění
SP	Sociální pojištění
T	Daňová povinnost
UPD	Ustawa o podatku dochodowym
VPTM	Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

VZ	Vyměřovací základ
Y	Hrubý příjem
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZP	Zdravotní pojištění
ZSSP	Zákon o státní sociální podpoře
ZTP-P	Zdravotní tělesné postižení

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji že,

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO.
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takové případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. dubna 2015

.....Pomykaczová

Eva Pomykaczová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Daňové charakteristiky členských zemí Evropské unie

Příloha č. 2 Příloha k žádosti o peněžitou pomoc v mateřství

Příloha č. 3 PIT- 11 neboli potvrzení o výši příjmů a odvodech zaměstnance

Příloha č. 4 Žádost o rodičovskou dovolenou

Příloha č. 5 Délka mateřské a rodičovské dovolené